

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 07.02.2001
COM(2001) 66 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ**

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Συνοπτική παρουσίαση

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας έθεσε ως προθεσμία για την εγκαθίδρυση μιας ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής αγοράς στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες το έτος 2005, που κατέχει κεντρική θέση στο πρόγραμμα δράσης της Κοινότητας για την απασχόληση και την ανάπτυξη.

Η δημιουργία ενός περιβάλλοντος που ευνοεί την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου στην Κοινότητα αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επίτευξη του στόχου αυτού. Η οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο επιδιώκει την εξασφάλιση ελεύθερης παροχής υπηρεσιών σε απ' ευθείας σύνδεση (on-line) σε όλη την Κοινότητα. Βασική αρχή της αποτελεί η λεγόμενη ρήτρα της "εσωτερικής αγοράς", η οποία επιτρέπει στους φορείς παροχής υπηρεσιών on-line να προσφέρουν τις υπηρεσίες αυτές σε όλη την Ένωση με βάση τους κανόνες του κράτους μέλους όπου είναι εγκατεστημένοι. Η οδηγία προβλέπει μία σειρά παρεκκλίσεις από την αρχή αυτή και θεσπίζει ένα ειδικό καθεστώς για το διασυνοριακό ηλεκτρονικό εμπόριο, διαφορετικό από εκείνο που ισχύει για τις άλλες μορφές πώλησης εξ αποστάσεως.

Ο τρόπος με τον οποίο θα εφαρμοστεί η οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο σε συνδυασμό με την ισχύουσα νομοθεσία για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες είναι καθοριστικός για τη χάραξη μιας συνεκτικής πολιτικής στον τομέα του διασυνοριακού εμπορίου των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Πρέπει οπωσδήποτε: να βασιστούμε στην προσέγγιση της οδηγίας για την εγκαθίδρυση μιας απολύτως λειτουργικής εσωτερικής αγοράς στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες που παρέχονται στο ευρύ κοινό· να εξασφαλίσουμε τη συνοχή μεταξύ της νομοθεσίας περί χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο· να εξασφαλίσουμε επίσης τη συνοχή μεταξύ της παροχής των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών on-line και των περισσότερο παραδοσιακών τρόπων παροχής τους· και να μελετήσουμε τρόπους για την εφαρμογή της ρήτρας της εσωτερικής αγοράς σε τομείς όπου παρατηρείται σημαντική απόκλιση μεταξύ των εθνικών κανόνων, ούτως ώστε οι καταναλωτές και οι επενδυτές να μην έχουν να αντιμετωπίσουν νομικά καθεστώτα που διαφέρουν ουσιωδώς από αυτό της χώρας τους.

Για να βοηθήσει τα κράτη μέλη και τους φορείς παροχής υπηρεσιών και να εξασφαλίσει την τήρηση της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο, η Επιτροπή θα προβεί στη διάρκεια του τρέχοντος έτους σε μία ανάλυση (που θα αναθεωρηθεί το 2003), στην οποία θα αναφέρονται ορισμένες κατηγορίες εθνικών διατάξεων που θα μπορούν να εφαρμόσουν τα κράτη μέλη στις υπηρεσίες που προέρχονται από την υπόλοιπη ΕΕ. Για την εκπόνηση της ανάλυσης αυτής, η Επιτροπή θα πραγματοποιήσει μία επισκόπηση, αποδίδοντας ιδιαίτερη προσοχή στον τρόπο εφαρμογής των παρεκκλίσεων της οδηγίας στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες on-line που προσφέρονται από άλλο κράτος μέλος. Οι περιορισμοί στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών που μπορούν να δικαιολογηθούν, βάσει των ανωτέρω παρεκκλίσεων, από την ανάγκη προστασίας των καταναλωτών και των επενδυτών δεν πρέπει να είναι δυσανάλογοι σε σχέση με το στόχο της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας που επιδιώκει η Ένωση.

Γενικότερα, υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των εθνικών διατάξεων, που κατακερματίζουν την εσωτερική αγορά χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Θα αναπτυχθεί ένα νέο πλαίσιο πολιτικής στους τρεις ακόλουθους τομείς:

- **ένα πρόγραμμα σύγκλισης που θα καλύπτει τους συμβατικούς και εξωσυμβατικούς κανόνες.** Προκειμένου να εφαρμοστεί στην πράξη η αρχή της αρμοδιότητας του κράτους μέλους καταγωγής και να καλύπτει όλους τους τομείς των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και τις μορφές εξ αποστάσεως συναλλαγών, απαιτείται περαιτέρω σύγκλιση όσον αφορά τους κανόνες περί εμπορίας καθώς και τις διάφορες υπηρεσίες ή τομείς, ώστε να εξασφαλίζεται υψηλή ποιότητα και ανάλογη ενημέρωση των καταναλωτών σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Για τις συμβατικές ενοχές, θα εξεταστεί με ποιο τρόπο μπορούν να προσφέρονται ελεύθερα οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες προς το ευρύ κοινό σε όλη την Κοινότητα και σε πλαίσιο ασφάλειας δικαίου.
- **επιμέρους μέτρα για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών στα διασυνοριακά μέσα προσφυγής και στις πληρωμές μέσω Internet.** Θα δημιουργηθεί ένα κοινοτικό δίκτυο οργάνων προσφυγής που θα παρέχει αποτελεσματική και γρήγορη εξωδικαστική προστασία σε διασυνοριακή βάση. Επίσης θα ληφθούν μέτρα για την ενίσχυση της ασφάλειας γενικότερα και, ειδικότερα, της ασφάλειας δικαίου για τους καταναλωτές κατά την πραγματοποίηση πληρωμών on-line εντός της Ένωσης.
- **βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των αρχών εποπτείας.** Οι αρχές των κρατών μελών υποδοχής εξαρτώνται ολοένα και περισσότερο από τις αρχές της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο φορέας παροχής των υπηρεσιών. Η Επιτροπή, μαζί με τα κράτη μέλη, θα παρακολουθούν συνεχώς τους μηχανισμούς εποπτείας των διασυνοριακών υπηρεσιών.

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο πρόγραμμα δράσης της για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες¹, η Επιτροπή παρουσιάζει το στόχο της να οικοδομήσει μέχρι το 2005 μια πλήρως ενοποιημένη ευρωπαϊκή αγορά χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών που θα συμπληρώνει την εισαγωγή του ευρώ. Η επίτευξη του στόχου αυτού θα έχει σημαντικά οφέλη για την Ένωση: περισσότερες θέσεις εργασίας, μεγαλύτερη οικονομική ανάπτυξη και ένας δυναμικός, καινοτόμος κλάδος χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών που θα εξυπηρετεί καλύτερα τα συμφέροντα των καταναλωτών και των επενδυτών καθώς και την ανάπτυξη των ευρωπαϊκών εταιρειών, μεγάλων και μικρών. Σε επίπεδο μεγάλων επενδυτών, η αποτελεσματικότερη κατανομή των κεφαλαίων θα περιορίσει το κόστος δανεισμού των επιχειρήσεων και θα αυξήσει την απόδοση των επενδύσεων και τις συνταξιοδοτικές παροχές για τους πολίτες. Όσον αφορά το ευρύ κοινό, η άμεση πρόσβαση στους φορείς παροχής διασυνοριακών υπηρεσιών μπορεί να οδηγήσει, υπό την προϋπόθεση ότι οι καταναλωτές έχουν αρκετή εμπιστοσύνη, σε αύξηση των δυνατοτήτων επιλογής και του ανταγωνισμού.

Οι νέες τεχνολογίες έχουν ήδη επηρεάσει σε βάθος τον κλάδο των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Φέρνουν επανάσταση στη λειτουργία των αγορών χονδρικής πώλησης και την πρόσβαση σε αυτές, μεταμορφώνουν την παροχή διασυνοριακών υπηρεσιών και λειτουργούν σαν καταλύτες για τη δημιουργία νέων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και νέων επιχειρησιακών προτύπων, αποτελώντας συχνά έναυσμα για νέες συμμαχίες στους κλάδους των τηλεπικοινωνιών, της πληροφορικής, του λιανικού εμπορίου και των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

Η δημιουργία ενός περιβάλλοντος που θα ευνοεί την ανάπτυξη του κλάδου των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της κοινωνίας των πληροφοριών έχει ζωτική σημασία για τη μελλοντική ανταγωνιστικότητα της Ένωσης. Η Επιτροπή εξέδωσε πρόσφατα μία ανακοίνωση όπου περιγράφει τη στρατηγική που εκτόνησε για να ανταποκριθεί στην έκκληση του Συμβουλίου της Λισσαβόνας να ληφθούν επείγοντως μέτρα για την όσο το δυνατόν καλύτερη εκμετάλλευση των πλεονεκτημάτων του ηλεκτρονικού εμπορίου². Το Συμβούλιο της Λισσαβόνας χαρακτήρισε επίσης σαν προτεραιότητα την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, ιδιαίτερα με την εφαρμογή του προγράμματος δράσης για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Στην παρούσα ανακοίνωση εξετάζονται τα μέτρα που απαιτούνται για την προώθηση της διασύνδεσης ηλεκτρονικού εμπορίου και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, για την παύση του κατακερματισμού της αγοράς παροχής των εν λόγω υπηρεσιών στο ευρύ κοινό και για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών. Εστιάζεται κυρίως στις συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών, όπου φαίνεται να υπάρχουν μεγαλύτερα εμπόδια στη δημιουργία μιας ενοποιημένης αγοράς απ' ό,τι στις συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων.

Το κύριο χαρακτηριστικό του ηλεκτρονικού εμπορίου είναι ότι δεν έχει σύνορα. Για πρώτη φορά οι ίδιοι οι καταναλωτές μπορούν να έρθουν σε επαφή με τους φορείς παροχής υπηρεσιών σε όλη την Κοινότητα, παρά τα εμπόδια που εξακολουθούν να υπάρχουν στη διασυνοριακή παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες είναι, θεωρητικά, απολύτως προσαρμοσμένες στο ηλεκτρονικό εμπόριο. Ωστόσο, πολλοί καταναλωτές εξακολουθούν να διστάζουν όσον αφορά τις αγορές εκτός της χώρας τους, και ιδιαίτερα να έχουν επιφυλάξεις ως προς τη χρήση του Internet. Οι επιφυλάξεις αυτές πρέπει να αντιμετωπιστούν ώστε να κατακτηθεί η

εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Για να αξιοποιηθεί πλήρως η εσωτερική αγορά, πρέπει όχι μόνο να καταστεί για τους φορείς παροχής των υπηρεσιών εξίσου εύκολη η πώληση εκτός των συνόρων τους όπως και εντός, αλλά πρέπει να είναι εξίσου ελκυστικό για τους καταναλωτές να αγοράζουν εκτός της χώρας τους όπως και μέσα σ' αυτήν.

Ένα μεγάλο μέρος του ισχύοντος νομικού πλαισίου της Ένωσης θεσπίστηκε πριν από την επανάσταση των συναλλαγών on-line. Εξακολουθούν να παραμένουν σε ισχύ διαφορετικοί κανόνες που διέπουν τη (συμβατική και εξωσυμβατική) προστασία καταναλωτών και επενδυτών, με αποτέλεσμα τη διατήρηση του κατακερματισμού των αγορών, στερώντας έτσι από τους ευρωπαϊούς καταναλωτές τα οφέλη από την αύξηση των δυνατοτήτων επιλογής τους, τις περισσότερο ανταγωνιστικές τιμές και τις οικονομίες κλίμακας.

Η Ένωση πρέπει να προσαρμόσει το νομοθετικό και μη νομοθετικό πλαίσιο της πολιτικής της. Στη βάση του πρέπει να υπάρχει ένα διαφανές και συνεκτικό νομοθετικό περιβάλλον για τις διασυνοριακές υπηρεσίες, που προσφέρει έναν μηχανισμό προληπτικής εποπτείας και προστασίας των καταναλωτών αποτελεσματικό και ικανό να ενισχύσει την εμπιστοσύνη των τελευταίων και τη συστημική σταθερότητα. Η πρόκληση για την Ένωση είναι να χαράξει μια πολιτική για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες μέχρι το 2005, τηρώντας έτσι την προθεσμία που έθεσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας.

Για την επίτευξη του στόχου αυτού, η Επιτροπή αναλύει στην ανακοίνωσή της τρεις τομείς προτεραιότητας, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη την έκδοση της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο, που πρέπει να έχει ενσωματωθεί μέχρι τις 17 Ιανουαρίου του 2002:

- Τομέας I: Προσαρμογή των ισχύοντων κανόνων και νομοθεσιών, με κύριο στόχο τη σύγκλιση των κανόνων προστασίας του καταναλωτή και του επενδυτή τόσο για τις συμβατικές όσο και για τις εξωσυμβατικές υποχρεώσεις (κεφάλαιο 3).
- Τομέας II: Εκπόνηση μέτρων που θα εγγυώνται την ασφάλεια των συστημάτων πληρωμής και την ύπαρξη εξώδικων μέσων προστασίας σε διασυνοριακή βάση (κεφάλαιο 4).
- Τομέας III: Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των αρχών εποπτείας ώστε να αντιμετωπίσουν τις νέες προκλήσεις των διασυνοριακών συναλλαγών (κεφάλαιο 5).

2. Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ - ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

Πριν από τρία χρόνια, η Επιτροπή ανέλαβε μία πρωτοβουλία για το ηλεκτρονικό εμπόριο³, με την οποία προσδιόρισε σε γενικές γραμμές την πολιτική της στον τομέα αυτό. Έκτοτε έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος: εκδόθηκαν μία σειρά από οδηγίες, μεταξύ των οποίων και οι σχετικές με τη διαφάνεια της διαδικασίας πληροφόρησης, τις ηλεκτρονικές υπογραφές και το ηλεκτρονικό χρήμα. Για να επιταχυνθεί η παροχή φθηνότερης και ταχύτερης πρόσβασης στο Internet, το Συμβούλιο κατέληξε σε πολιτική συμφωνία σχετικά με την έκδοση κανονισμού για τη χωριστή χρέωση του τοπικού βρόχου. Επίκειται επίσης η έκδοση της οδηγίας για την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα στην κοινωνία της πληροφορίας. Και με την πρωτοβουλία για την ηλεκτρονική Ευρώπη (eEurope), η κοινωνία των πληροφοριών αποτελεί πλέον προτεραιότητα του προγράμματος πολιτικής δράσης της Ένωσης.

Πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο και σχέση με άλλες επιμέρους οδηγίες

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η ύπαρξη συνεκτικού και κατάλληλου νομικού πλαισίου. Η οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο που εκδόθηκε πρόσφατα έχει καθοριστική σημασία⁴. Στόχος της οδηγίας αυτής είναι να εξασφαλιστεί η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας σε όλη την Κοινότητα. Θέτει τις βάσεις για τη χάραξη περαιτέρω πολιτικών, περιλαμβανομένης και της σχετικής με τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Η οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο αποτελεί μία οριζόντια οδηγία-πλαίσιο που εφαρμόζεται σε όλες τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας⁵: τις υπηρεσίες που παρέχονται εξ αποστάσεως και με ηλεκτρονικά μέσα (τις λεγόμενες υπηρεσίες "on-line"). Οι δραστηριότητες off-line δεν εμπίπτουν στο πεδίο της οδηγίας ακόμη και αν συνδέονται με μια "υπηρεσία on-line". Συνεπώς, εφόσον οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες παρέχονται εν μέρει off-line και εν μέρει on-line, κάθε μέρος υπάγεται σε διαφορετικό νομικό καθεστώς. Εφόσον η προώθηση μία υπηρεσίας γίνεται on-line, αλλά η υπηρεσία παρέχεται off-line, η οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο καλύπτει μόνο την προώθηση on-line.

Ωστόσο, συνολικός στόχος της Επιτροπής είναι η θέσπιση ενός συνεκτικού συνόλου κανόνων για την εσωτερική αγορά που εφαρμόζονται σε όλες τις μορφές εμπορικών συναλλαγών (on line ή off line). Αυτόν ακριβώς το στόχο επιδιώκουν πολλές πρωτοβουλίες που περιέχονται στο σχέδιο δράσης για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, και συγκεκριμένα η αναθεώρηση της οδηγίας για τις επενδυτικές υπηρεσίες⁶ και η πρόταση οδηγίας για την εξ αποστάσεως εμπορία των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών⁷.

Η οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο εφαρμόζεται μόνο στους φορείς παροχής υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένοι σε ένα κράτος μέλος⁸. Δεν καλύπτει τους φορείς παροχής υπηρεσιών από τρίτες χώρες ούτε τους επιτρέπει να επωφεληθούν από την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας. Κάθε κράτος μέλος μπορεί να ακολουθεί δική του πολιτική όσον αφορά αυτούς τους φορείς παροχής υπηρεσιών από τρίτες χώρες, υπό την προϋπόθεση ότι η πολιτική αυτή είναι σύμφωνη με τις διεθνείς εμπορικές συμφωνίες. Η Ένωση μπορεί, ασφαλώς να κρίνει σκόπιμη μία συντονισμένη προσέγγιση έναντι των φορέων παροχής υπηρεσιών από τις τρίτες χώρες.

Επίσης, η οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο δεν επηρεάζει το σημερινό επίπεδο προστασίας, όπως αυτό προκύπτει από τους στόχους γενικού συμφέροντος που έχουν τεθεί από το ισχύον κοινοτικό δίκαιο⁹, περιλαμβανομένου του επιπέδου προστασίας του καταναλωτή. Ωστόσο, δεν επιτρέπεται η θέσπιση εθνικών μέτρων που μπορεί να περιορίσουν την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, όπως ορίζεται στην οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Η οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο συμπληρώνει τις επιμέρους ειδικές νομοθετικές διατάξεις που αφορούν τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, μεταξύ των οποίων οι υποχρεώσεις ενημέρωσης στην οδηγία για την καταναλωτική πίστη, ορισμένες ασφαλιστικές οδηγίες και η πρόταση οδηγίας για την εξ αποστάσεως εμπορία των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Οι υποχρεώσεις ενημέρωσης που προβλέπει η οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο συμπληρώνουν άλλες που έχουν θεσπιστεί από την κοινοτική νομοθεσία. Σημειωτέον ότι οι διατάξεις της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο διαδραματίζουν αποφασιστικό ρόλο, στις περιπτώσεις για τις οποίες το σχέδιο της οδηγίας για την εξ αποστάσεως εμπορία δεν περιέχει διατάξεις περί ενημέρωσης (ιδίως όσον αφορά τις διαφημιστικές θέσεις στο Internet που δεν παρέχουν τη δυνατότητα συναλλαγής on-line).

***Βασικό στοιχείο για την κατανόηση της οδηγίας σχετικά με το ηλεκτρονικό εμπόριο αποτελεί η λεγόμενη "ρήτρα εσωτερικής αγοράς".** Αυτό επιτρέπει την παροχή υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας σε όλη την Ένωση με βάση τις διατάξεις και τους κανονισμούς που ισχύουν στο κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένοι οι φορείς παροχής των υπηρεσιών αυτών (χώρα καταγωγής). Με την οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο αίρονται επίσης ορισμένα νομικά εμπόδια: συμπληρώνοντας την οδηγία για τις ηλεκτρονικές υπογραφές, παρέχει πλήρη νομική ισχύ στις ηλεκτρονικές συμβάσεις και υποχρεώνει τα κράτη μέλη να επιτρέπουν, στις νομοθεσίες τους, τη σύναψη συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα.*

Η οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο επιδιώκει την εξασφάλιση της ελευθερίας παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας σύμφωνα με το άρθρο 49 της Συνθήκης. Τα κράτη μέλη πρέπει να μεριμνούν ώστε οι φορείς παροχής υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένοι στο έδαφός τους να συμμορφώνονται με τις εθνικές διατάξεις που εμπίπτουν στο "συντονισμένο τομέα"¹⁰ της οδηγίας. Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να περιορίσουν την ελευθερία παροχής υπηρεσιών - δηλαδή δεν μπορούν να λάβουν μέτρα που παρακωλύουν ή κατ' άλλο τρόπο καθιστούν λιγότερο ελκυστική την παροχή υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας από κράτη μέλη. Αυτού του είδους οι περιορισμοί είναι δικαιολογημένοι μόνο εφόσον καλύπτονται από τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο παράρτημα του άρθρου 3 της οδηγίας ή κοινοποιούνται από κράτος μέλος σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφοι 4 ως 6.

Στόχοι της οδηγίας

Η προσέγγιση της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο ανταποκρίνεται στη νέα πραγματικότητα του ηλεκτρονικού εμπορίου. Οι υπηρεσίες που διατίθενται σε ιστοθέσεις είναι αυτομάτως και ταυτοχρόνως προσιτές σε όλα τα κράτη μέλη. Θα ήταν αδικαιολόγητα επαχθές για τον φορέα παροχής μιας χρηματοπιστωτικής υπηρεσίας να είναι υποχρεωμένος να συμμορφωθεί με δεκαπέντε διαφορετικά συστήματα διατάξεων και κανονισμών. Εάν συνέβαινε αυτό, οι φορείς παροχής υπηρεσιών θα ήταν αναγκασμένοι να σχεδιάζουν διαφορετικές υπηρεσίες προκειμένου να συμμορφωθούν με τις διαφορετικές απαιτήσεις των κρατών μελών, αποθαρρύνοντας έτσι τη χρήση του ηλεκτρονικού εμπορίου και την ανάληψη των σχετικών δραστηριοτήτων σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η επιλογή των πελατών θα ήταν περιορισμένη και, ακόμα πιο σοβαρό, οι φορείς μπορεί να έχουν την τάση να συγκεντρωθούν στις μεγαλύτερες αγορές εις βάρος των μικρότερων κρατών μελών. Οι δε ευρωπαίοι καταναλωτές θα αναζητούσαν ηλεκτρονικές εμπορικές συναλλαγές σε άλλα μέρη του κόσμου. Η ύπαρξη τόσο ανομοιογενών κανόνων δικαίου και πρακτικών ενδέχεται επίσης να υπονομεύσει τις προσπάθειες ενίσχυσης της εμπιστοσύνης των

καταναλωτών όσον αφορά τις συναλλαγές εκτός των εθνικών τους αγορών ή με σήματα που δεν τους είναι οικεία.

Οι υπηρεσίες on-line μπορούν να παρέχονται σε άλλα κράτη μέλη χωρίς να απαιτείται οποιαδήποτε φυσική παρουσία ή δραστηριότητα, πράγμα το οποίο μπορεί να δημιουργήσει προβληματισμό σχετικά με τον τρόπο ικανοποιητικής παρακολούθησης ή ελέγχου των υπηρεσιών αυτών. Οι υπηρεσίες on-line, λόγω της φύσης τους, μπορούν να ελέγχονται ταχύτερα και αποτελεσματικότερα στο κράτος μέλος όπου είναι εγκατεστημένος ο φορέας παροχής τους και από το οποίο λειτουργεί την ιστοθέση του (το κράτος μέλος καταγωγής). Στην πράξη, θα ήταν δύσκολο για ένα άλλο κράτος μέλος να εφαρμόσει μέτρα έναντι ενός φορέα παροχής υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένος εκτός των συνόρων του και επομένως το κράτος στο οποίο παρέχεται η υπηρεσία θα πρέπει να βασίζεται στα μέτρα που λαμβάνουν οι αρχές του κράτους μέλους καταγωγής.

Είναι επομένως απαραίτητη η αμοιβαία εμπιστοσύνη και συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και η οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο, στο άρθρο 19 της, υποχρεώνει όχι μόνο το κράτος μέλος καταγωγής να ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο στις υπηρεσίες που παρέχονται στους καταναλωτές σε άλλα κράτη μέλη, αλλά παρέχει και στο κράτος μέλος προορισμού της υπηρεσίας το δικαίωμα να λαμβάνει κάθε σχετική πληροφορία.

Παραεκκλίσεις από τη ρήτρα εσωτερικής αγοράς της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο

Στην οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο προβλέπονται σημαντικές παραεκκλίσεις από την αρχή της εσωτερικής αγοράς που περιγράφεται ανωτέρω. Οι παραεκκλίσεις αυτές διακρίνονται σε δύο κατηγορίες - πρώτον, γενικές παραεκκλίσεις και δεύτερον, ειδικές παραεκκλίσεις κατά περίπτωση.

Ορισμένες **γενικές παραεκκλίσεις** (που απαριθμούνται στο παράρτημα της οδηγίας) αντιστοιχούν στις διαφορετικές νομικές λύσεις που δίνονται από άλλες νομοθετικές πράξεις γενικού περιεχομένου, όπως για παράδειγμα και ορισμένες διατάξεις της ισχύουσας κοινοτικής νομοθεσίας που αφορούν ειδικά τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Πρόκειται για τις διατάξεις των ασφαλιστικών οδηγιών σχετικά με την ανάληψη και άσκηση των ασφαλιστικών δραστηριοτήτων¹¹, τη διαφήμιση των ΟΣΕΚΑ¹² και την έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος από ιδρύματα που δεν διαθέτουν ευρωπαϊκό διαβατήριο¹³. Ορισμένα κράτη μέλη ζήτησαν να προβλεφθούν και άλλες παραεκκλίσεις από τη ρήτρα εσωτερικής αγοράς, ιδίως για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και ειδικότερα όσον αφορά τις επενδυτικές υπηρεσίες. Ωστόσο, το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο αποφάσισαν να περιοριστεί ο αριθμός των παραεκκλίσεων σε εκείνες που είχε προτείνει αρχικά η Επιτροπή.¹⁴

Άλλες γενικές παραεκκλίσεις, που αφορούν το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβάσεις, είναι σημαντικές για την παροχή των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Αυτές αφορούν την ελευθερία των συμβαλλομένων να επιλέγουν την εφαρμοστέα νομοθεσία στη σύμβασή τους· την εφαρμοστέα νομοθεσία στις συμβατικές υποχρεώσεις από συμβάσεις καταναλωτών· και την τυπική ισχύ των συμβάσεων με τις οποίες γεννώνται ή μεταβιβάζονται δικαιώματα επί ακινήτων.

Συνήθως οι συμβαλλόμενοι είναι ελεύθεροι να επιλέξουν την εφαρμοστέα νομοθεσία. Ελλείψει επιλογής, η σύμβαση διέπεται από το δίκαιο της χώρας με την οποία συνδέεται στενότερα. Η χώρα αυτή τεκμαίρεται ότι είναι η χώρα στην οποία είναι εγκατεστημένος ο συμβαλλόμενος που οφείλει να εκπληρώσει τη χαρακτηριστική παροχή. Μία εξαίρεση από το βασικό αυτό κανόνα ισχύει για τις συμβάσεις καταναλωτών, ούτως ώστε σε περίπτωση συμβάσεων που έχουν ως αντικείμενο την προμήθεια αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών σε πρόσωπο που είναι καταναλωτής (δηλαδή που ενεργεί εκτός του πλαισίου της εμπορικής ή επαγγελματικής του δραστηριότητας), η ρητή επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου δεν μπορεί να αποκλείσει την προστασία που του εξασφαλίζουν οι "αναγκαστικού δικαίου" διατάξεις της χώρας όπου έχει τη συνήθη διαμονή του· σε περίπτωση μη

επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου, η όλη σύμβαση διέπεται από το δίκαιο της χώρας της συνήθους διαμονής του καταναλωτή. Ωστόσο, προϋπόθεση για την εφαρμογή της εξαίρεσης αυτής είναι πριν από τη σύναψη της σύμβασης να έχει γίνει ειδική προσφορά προς τον καταναλωτή ή διαφήμιση στο κράτος μέλος του καταναλωτή, και ο καταναλωτής να ολοκλήρωσε εκεί όλες τις απαραίτητες για τη σύναψη της σύμβασης πράξεις. Η εξαίρεση αυτή στον τομέα του ενοχικού δικαίου έχει ως συνέπεια ότι επιτρέπεται σε άλλα κράτη μέλη εκτός του κράτους στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο φορέας παροχής της υπηρεσίας, να εφαρμόζουν κανόνες που περιορίζουν την ελευθερία παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, υπό την προϋπόθεση ότι τα εν λόγω μέτρα συμβιβάζονται με το άρθρο 49 της Συνθήκης ΕΚ.

Η δεύτερη κατηγορία παρεκκλίσεων επιτρέπει στα κράτη μέλη να εφαρμόζουν, **κατά περίπτωση**, περιορισμούς όσον αφορά μια υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας που παρέχεται από άλλο κράτος μέλος, υπό τους όρους του άρθρου 3, παράγραφοι 4 έως 6 της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο¹⁵, το οποίο επιτρέπει στα κράτη μέλη να λαμβάνουν μέτρα για την προστασία στόχων γενικού συμφέροντος, ιδίως για την προστασία των καταναλωτών και επενδυτών. Η παρέκκλιση αυτή εφαρμόζεται σύμφωνα με μία ειδική κοινοτική διαδικασία η οποία απαιτεί, μεταξύ άλλων, γνωστοποίηση του σχεδιαζόμενου μέτρου στην Επιτροπή προς εξέταση, ιδίως για την αποφυγή περιπτώσεων δυσανάλογων και αδικαιολόγητων περιορισμών στην ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας.

Η στρατηγική της Επιτροπής κατά τα προσεχή χρόνια

Η εφαρμογή της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο από τις 17 Ιανουαρίου 2002 προϋποθέτει την επίλυση μιας σειράς σημαντικών προβλημάτων ώστε να διατηρηθεί ένα συνεκτικό κοινοτικό νομοθετικό πλαίσιο για την εσωτερική αγορά στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Πρώτον, η οδηγία προβλέπει μία σειρά παρεκκλίσεων από τη ρήτρα εσωτερικής αγοράς, όσον αφορά τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, οι οποίες θα πρέπει να μελετηθούν προκειμένου να εγκαθιδρυθεί μία πλήρως λειτουργούσα εσωτερική αγορά στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών για το ευρύ κοινό. Στόχος θα πρέπει να είναι η επίτευξη ενός αρκετά υψηλού βαθμού σύγκλισης μεταξύ των κανόνων προστασίας των καταναλωτών ώστε να διευκολυνθεί η εφαρμογή της αρχής της χώρας καταγωγής. Δεύτερον, στις περιπτώσεις που εφαρμόζεται η ρήτρα της εσωτερικής αγοράς, δημιουργείται διαφορετικό καθεστώς για τις διασυνοριακές ηλεκτρονικές συναλλαγές από εκείνο των άλλων μορφών εξ αποστάσεως συναλλαγών, και μπορεί να προκύψουν άνισοι όροι μεταξύ των διαφόρων μορφών συναλλαγών. Και τρίτον, η ρήτρα εσωτερικής αγοράς θα εφαρμόζεται σε ορισμένους τομείς όπου εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές παρεκκλίσεις μεταξύ των εθνικών διατάξεων, και συγκεκριμένα, στους μη εναρμονισμένους τομείς, εκθέτοντας έτσι τους καταναλωτές και τους επενδυτές σε καθεστάτα που διαφέρουν ουσιωδώς από εκείνα με τα οποία είναι εξοικειωμένοι.

Προϋπόθεση για την εμπιστοσύνη των καταναλωτών είναι η ύπαρξη αρκετά εναρμονισμένων επιπέδων προστασίας τους σε όλη την Ένωση, ώστε να προστατεύονται εξίσου αποτελεσματικά και με την ίδια διαφάνεια στα άλλα κράτη μέλη, όπως και στο δικό τους. Επίσης, οι παρέχοντες υπηρεσίες πρέπει να είναι σε θέση να δραστηριοποιούνται σε όλη την Ένωση χωρίς να τους επιβάλλονται ανομοιογενείς νομικές υποχρεώσεις. Επομένως, θα χρειαστεί σαφώς περαιτέρω σύγκλιση των εθνικών κανόνων, ιδίως σε βασικούς τομείς, όπως οι κανόνες συμπεριφοράς των επιχειρήσεων για τις επενδυτικές υπηρεσίες και οι υποχρεώσεις προσυμβατικής ενημέρωσης που προβλέπονται στην προτεινόμενη οδηγία για την εξ αποστάσεως εμπορία των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

Για την επίτευξη της σύγκλισης αυτής θα απαιτηθεί η συνδυασμένη εφαρμογή διαφόρων πολιτικών, με την υποβολή νομοθετικών προτάσεων για τη διασφάλιση υψηλού επιπέδου εναρμονισμένης προστασίας των καταναλωτών σε όλη την Ένωση και, εφόσον κρίνεται σκόπιμο και αναγκαίο, με την πρόβλεψη της δυνατότητας για αμοιβαία αναγνώριση από τα κράτη μέλη οποιωνδήποτε άλλων σχετικών ρυθμίσεων στο πλαίσιο αυτό. Τα ζητήματα αυτά αναλύονται εκτενέστερα στο επόμενο κεφάλαιο, παράλληλα με την εξέταση των επιπτώσεων της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο κατά το περιορισμένο χρονικό διάστημα που απαιτείται για την εφαρμογή των πολιτικών αυτών.

3. ΤΟΜΕΑΣ Ι: ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΕΝΟΣ ΣΥΝΕΚΤΙΚΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Ένας από τους κυριότερους στόχους της κοινοτικής νομοθεσίας για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες είναι να αποκτήσουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα πρόσβαση στις κοινοτικές αγορές με βάση ένα ευρωπαϊκό διαβατήριο. Ωστόσο, στην πράξη, οι επιχειρήσεις έχουν την τάση να δραστηριοποιούνται σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη μέσω υποκαταστημάτων, τα οποία συνήθως συμμορφώνονται με τους κανόνες του κράτους μέλους όπου είναι εγκατεστημένα, με αποτέλεσμα να ενισχύεται ο κατακερματισμός της αγοράς. Ωστόσο, εφόσον οι εθνικοί κανόνες παρουσιάζουν σημαντικές αποκλίσεις, ιδίως στους μη εναρμονισμένους τομείς, το κράτος μέλος υποδοχής συνήθως εφαρμόζει τους δικούς του κανόνες όσον αφορά τις υπηρεσίες που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη για λόγους γενικού συμφέροντος.

Το ηλεκτρονικό εμπόριο, λόγω του εκ φύσεως διασυνοριακού του χαρακτήρα, δίνει μία νέα διάσταση στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Οι καταναλωτές έχουν πρόσβαση στους φορείς παροχής υπηρεσιών όλης της Κοινότητας. Ωστόσο, η προσφορά και η ζήτηση διασυνοριακών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών on-line θα αναπτυχθούν μόνο σε ένα περιβάλλον ασφάλειας και σαφήνειας του δικαίου που θα διασφαλίζει τα συμφέροντα των καταναλωτών και των επενδυτών. Για τη δημιουργία ενός τέτοιου περιβάλλοντος πρέπει να αντιμετωπιστούν τα ζητήματα που προκύπτουν από την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, και ιδίως από τη θέσπιση της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Αυτό απαιτεί μία μείζονα πολιτική πρωτοβουλία στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

Για να ενισχυθεί η σύγκλιση των διατάξεων σχετικά με την προστασία των καταναλωτών και των επενδυτών, η Επιτροπή θα χαράξει μία πολιτική σε τρία επίπεδα. Πρώτον, θα καθιερωθεί μία στρατηγική εναρμόνισης υψηλού επιπέδου όσον αφορά τους βασικούς κανόνες εμπορίας. Δεύτερον, μέτρα για την περαιτέρω σύγκλιση των κανόνων σε επιμέρους τομείς ή υπηρεσίες, ιδίως για την τυποποίηση του περιεχομένου και της παρουσίασης των πληροφοριών που παρέχονται στους καταναλωτές, ώστε να διευκολυνθεί η σύγκριση των τιμών και των όρων μεταξύ διασυνοριακών και εγχώριων υπηρεσιών. Για να εφαρμοσθεί στην πράξη η αρχή της χώρας καταγωγής και να καλύπτει όλους τους χρηματοπιστωτικούς κλάδους και όλες τις μορφές εξ αποστάσεως συναλλαγών, η σύγκλιση αυτή θα πρέπει να είναι αρκετά υψηλού επιπέδου. Τέλος, τρίτον, η Επιτροπή θα προβεί σε επανεξέταση των εθνικών κανόνων σχετικά με τις συμβάσεις χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών με το ευρύ κοινό. Η επανεξέταση αυτή θα αποτελέσει τη βάση μιας ανάλυσης για την ενδεχόμενη λήψη μέτρων, με σκοπό τη δημιουργία ασφάλειας δικαίου στις διασυνοριακές συναλλαγές χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Εξάλλου, μετά από σχετική έκκληση του Συμβουλίου του Τάμπερε και αίτημα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η Επιτροπή εκπονεί μια ανακοίνωση για την έναρξη συζήτησης σχετικά με μια ενδεχόμενη εναρμόνιση του ενοχικού δικαίου προκειμένου να βελτιωθεί η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

Αυτό το φιλόδοξο εγχείρημα θα απαιτήσει, αναπόφευκτα, χρόνο και υψηλό βαθμό πολιτικής δέσμευσης. Δεδομένου ότι η οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο θα τεθεί σε ισχύ από τις 17 Ιανουαρίου 2002, η Επιτροπή θα προβεί σε μια ανάλυση για τον τρόπο εφαρμογής της μέχρις ότου επιτευχθεί περαιτέρω σύγκλιση. Η ανάλυση αυτή περιγράφεται κατωτέρω στο παρόν τμήμα.

Νομοθετικές πρωτοβουλίες και από κοινού κανονιστικές ρυθμίσεις

Στο τμήμα αυτό αναλύονται οι υπάρχουσες και οι μελλοντικές πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην επίτευξη υψηλού βαθμού εναρμονισμένης προστασίας στην Κοινότητα. Διακρίνονται σε οριζόντιες

πρωτοβουλίες, πολιτικές σε επιμέρους τομείς και ενδεχόμενα μελλοντικά μέτρα στον τομέα του ενοχικού δικαίου.

Επίπεδο I Οριζόντιες πρωτοβουλίες

(i) Εμπορικές επικοινωνίες: οι εμπορικές επικοινωνίες περιλαμβάνουν τις υπηρεσίες τις σχετικές με τη διαφήμιση, την απευθείας εμπορική προώθηση, τη χορηγία, την προώθηση πωλήσεων και τις δημόσιες σχέσεις, έχουν δε αποτελέσει ήδη αντικείμενο εναρμόνισης σε κοινοτικό επίπεδο: η παραπλανητική διαφήμιση έχει απαγορευτεί, η συγκριτική διαφήμιση έχει ρυθμιστεί και έχουν επιβληθεί αυστηρές προϋποθέσεις για τις τηλεοπτικές διαφημίσεις με την οδηγία "τηλεόραση χωρίς σύνορα". Για την τηλεοπτική διαφήμιση - περιλαμβανομένης αυτής των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών - εφαρμόζεται η αρχή της χώρας καταγωγής (εκείνης στην οποία είναι εγκατεστημένος ο ραδιοτηλεοπτικός οργανισμός). Ανάλογη προσέγγιση υπάρχει και στην οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο, που επιβάλλει πρόσθετες υποχρεώσεις διαφάνειας για όλες τις διαφημίσεις on-line. Οι εμπορικές επικοινωνίες πρέπει να προσδιορίζονται σαν τέτοιες, να είναι σαφές για λογαριασμό ποιου πραγματοποιούνται και να αναφέρονται ρητά και με σαφήνεια οι όροι που πρέπει να πληροί κάποιος είτε για να επωφεληθεί διαφημιστικών προσφορών (όπως εκπτώσεις, πριμοδοτήσεις και δώρα) ή για να συμμετάσχει σε διαφημιστικά παιχνίδια. Η Επιτροπή εξετάζει τα παραπάνω ζητήματα για να διαπιστώσει κατά πόσον χρειάζονται περαιτέρω πρωτοβουλίες στον τομέα αυτό.

(ii) Εμπορία

Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των εθνικών διατάξεων που διέπουν την εμπορία των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Οι αποκλίσεις αυτές αντιμετωπίζονται στην πρόταση οδηγίας σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, που προβλέπει ιδίως μια εναρμόνιση των βασικών κανόνων εμπορίας για όλες τις μορφές συναλλαγών (δικαίωμα υπαναχώρησης, προσέγγιση πελατών μέσω τηλεφώνου-"cold calling"- και παροχή γενικών πληροφοριών πριν από τη σύναψη της σύμβασης). Η Επιτροπή εύχεται την ταχεία έγκριση της οδηγίας αυτής, σαν απόδειξη της δέσμευσης της Ένωσης για προστασία του καταναλωτή, ιδίως στο περιβάλλον on-line.

Επίπεδο II Επιμέρους κλάδοι

Θα πρέπει επίσης να αναληφθούν περαιτέρω πρωτοβουλίες σε επιμέρους κλάδους ή ειδικές μορφές υπηρεσιών. Κατά τις πρόσφατες αναλύσεις των αποκλίσεων όσον αφορά τις υποχρεώσεις προηγούμενης ενημέρωσης που ισχύουν σε εθνικό επίπεδο εντοπίστηκαν ορισμένες προτεραιότητες οι οποίες θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στις περαιτέρω εργασίες (περιγράφονται στον πίνακα 1). Επίσης, από μία ανάλυση των κανόνων δεοντολογίας που ισχύουν στα κράτη μέλη προέκυψε ότι η προστασία που παρέχεται στους μικροεπενδυτές διαφέρει σημαντικά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο.

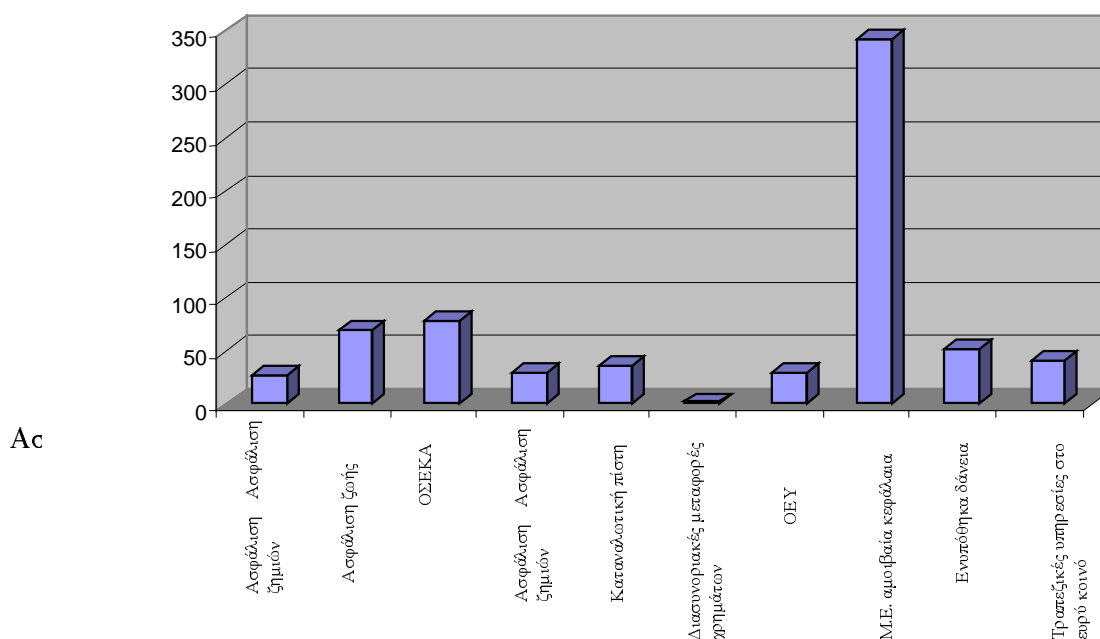
Ορισμένες πρωτοβουλίες - άλλες υπό εξέλιξη και άλλες νέες - έχουν σαν στόχο τη βελτίωση της σύγκλισης των κανόνων για την προστασία των καταναλωτών και των επενδυτών. Οι πρωτοβουλίες αυτές αναλύονται εν συντομία κατωτέρω. Στις περισσότερες περιπτώσεις ευθυγραμμίζονται με τη στρατηγική που περιγράφεται στην παρούσα ανακοίνωση. Στις περιπτώσεις που δεν γίνεται αυτό, θα ληφθούν κατάλληλα μέτρα. Όσον αφορά την υποχρέωση ενημέρωσης, σχετικά με τις περισσότερο χρησιμοποιούμενες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, η Επιτροπή πιστεύει ότι η καλύτερη λύση για τον καταναλωτή είναι η ύπαρξη ενός όσο το δυνατόν υψηλότερου βαθμού τυποποίησης για να διευκολυνθεί η κατανόηση και η σύγκριση μεταξύ των φορέων παροχής υπηρεσιών.

(i) Τράπεζες

Όσον αφορά την **ενυπόθηκη πίστη**, οι εκπρόσωποι των οργανώσεων καταναλωτών και βιομηχάνων σύντομα πρόκειται να υιοθετήσουν έναν ευρωπαϊκό (προαιρετικό) κώδικα συμπεριφοράς για την εμπορία των στεγαστικών δανείων, που θα βοηθήσει τη σύγκριση των όρων που προσφέρονται σε διασυνοριακό επίπεδο. Η Επιτροπή θα εκδώσει σύντομα μία σύσταση για την εφαρμογή του.

Όσον αφορά την **καταναλωτική πίστη**, η Επιτροπή θα προτείνει αναθεώρηση της σχετικής οδηγίας του 1987, προκειμένου να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής της, να εξασφαλισθεί μία υψηλού επιπέδου και πλήρης προστασία του καταναλωτή και να γίνουν πιο ευέλικτοι οι ισχύοντες κανόνες σχετικά με το συνολικό πραγματικό ετήσιο επιτόκιο (ΠΕΕ). Με την προσαρμογή αυτή θα ολοκληρωθεί η καθιέρωση της υποχρέωσης γενικής προσυμβατικής ενημέρωσης που προβλέπεται στην πρόταση οδηγίας για την εξ αποστάσεως εμπορία.

Πίνακας 1: Πρόσθετες υποχρεώσεις ενημέρωσης ανά χρηματοπιστωτική υπηρεσία

Στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων σχετικά με την οδηγία για την εξ αποστάσεως εμπορία, τα κράτη μέλη υπέβαλαν έναν κατάλογο με τις πρόσθετες υποχρεώσεις προσυμβατικής ενημέρωσης που ισχύουν σε εθνικό επίπεδο. Οι υποχρεώσεις αυτές κατανέμονται στον ανωτέρω πίνακα ανά χρηματοπιστωτική υπηρεσία. Οι σημαντικότερες αποκλίσεις παρατηρούνται στα μη εναρμονισμένα αμοιβαία κεφάλαια, τους ΟΣΕΚΑ, την ασφάλιση ζωής και τα ενυπόθηκα δάνεια.

(ii) Επενδυτικές υπηρεσίες

Η **οδηγία για τις επενδυτικές υπηρεσίες (ΟΕΥ)** επιβάλλει στη χώρα υποδοχής, όσον αφορά τις υπηρεσίες που παρέχονται στο έδαφός της, την τήρηση ορισμένων διατάξεων σε μια σειρά από τομείς, μεταξύ των οποίων ιδιαίτερη σημασία έχουν οι κανόνες συμπεριφοράς των επιχειρήσεων βάσει του άρθρου 11¹⁶. Στην ανακοίνωσή της σχετικά με το άρθρο 11 της ΟΕΥ¹⁷, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, ενώ οι εθνικοί κανόνες συμπεριφοράς των επιχειρήσεων παρέχουν επαρκή προστασία στους επαγγελματίες επενδυτές ώστε να προβαίνουν σε συναλλαγές σχετικές με επενδυτικές υπηρεσίες μόνο σύμφωνα με τους κανόνες που ισχύουν στη χώρα καταγωγής του φορέα παροχής της υπηρεσίας, εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές διαφορές όσον αφορά το επίπεδο προστασίας που παρέχεται στους μικροεπενδυτές από την εθνική νομοθεσία. Έτσι, οι

χώρες υποδοχής επιβάλλουν στους εν λόγω επενδυτές την τήρηση των εθνικών κανόνων συμπεριφοράς σύμφωνα με τις αρχές της συνθήκης και την παράγωγη νομοθεσία. Ωστόσο, η γενικευμένη εφαρμογή των κανόνων της χώρας υποδοχής μπορεί να λειτουργήσει και σαν δυνητικό εμπόδιο στη διασυννοριακή παροχή επενδυτικών υπηρεσιών. Το έργο της εκπόνησης και εφαρμογής μιας τροποποιημένης οδηγίας για τις επενδυτικές υπηρεσίες πρέπει επομένως να εξασφαλίζει μία ομαλή μετάβαση στην αρχή της χώρας καταγωγής. Θα πρέπει να επιτευχθεί επαρκής σύγκλιση όσον αφορά το περιεχόμενο και την εφαρμογή των εθνικών κανόνων συμπεριφοράς των επιχειρήσεων στους μικροεπενδυτές. Στο πλαίσιο της διάσκεψης των Ευρωπαϊκών Επιτροπών Κεφαλαιαγοράς (FESCO), έχει ήδη προχωρήσει μία μη δεσμευτική διαδικασία προσέγγισης επί της ουσίας των κανόνων συμπεριφοράς των επιχειρήσεων τόσο για τους μικροεπενδυτές όσο και για τους επαγγελματίες επενδυτές. Στην ανάλυση της Επιτροπής θα λαμβάνονται πλήρως υπόψη οι εργασίες αυτές.

Όσον αφορά τους **ΟΣΕΚΑ (εναρμονισμένα αμοιβαία κεφάλαια)**, στη δεύτερη πρόταση καθιερώνεται ένα απλουστευμένο ενημερωτικό δελτίο με βάση την αρχή της μέγιστης εναρμόνισης για την εμπορία των εναρμονισμένων αμοιβαίων κεφαλαίων.

Όσον αφορά τα **Ενημερωτικά Δελτία**, η Επιτροπή θα προτείνει σύντομα μία οδηγία σχετικά με την καθιέρωση ενός αποτελεσματικού ενιαίου ευρωπαϊκού διαβατηρίου για τους εκδότες, που θα βασίζεται στην υποχρέωση αποδοχής του δελτίου αυτού που έχει εγκρίνει η αρμόδια αρχή της χώρας υποδοχής. Μέχρις ότου τεθεί σε ισχύ η νέα αυτή οδηγία, θα εφαρμόζονται πλήρως οι ισχύουσες οδηγίες για τα ενημερωτικά δελτία (80/390/ΕΟΚ) και τη δημόσια προσφορά κινητών αξιών (89/298/ΕΟΚ).

(iii) Ασφαλίσεις

Στον ασφαλιστικό τομέα απαιτείται μεγαλύτερη σύγκλιση των υποχρεώσεων προσυμβατικής ενημέρωσης. Για τις **ασφαλίσεις ζημιών**, θα μελετηθεί η ανάγκη θέσπισης ειδικών κανόνων για την προσυμβατική ενημέρωση καθώς και το περιεχόμενό τους. Για τις **ασφαλίσεις ζωής**, η Επιτροπή θα εξετάσει κατά πόσον χρειάζονται πρόσθετοι κανόνες σχετικά με την απαιτούμενη ενημέρωση εκτός από τους ήδη υπάρχοντες, που προβλέπουν ήδη μια ελάχιστη εναρμόνιση. Η πρόταση **οδηγίας για τους ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές** προβλέπει ήδη ορισμένους ελάχιστους όρους για τους υποψήφιους πελάτες (κυρίως όσον αφορά τη σχέση που έχει ο διαμεσολαβητής με τις ασφαλιστικές εταιρείες, την υποχρέωση να αναλύει σαφώς τις ανάγκες του πελάτη καθώς και τους λόγους στους οποίους βασίζονται οι συμβουλές του). Η Επιτροπή θα εξετάσει κατά πόσον οι απαιτήσεις αυτές πρέπει να ενισχυθούν με πλήρη εναρμόνιση ή αμοιβαία αναγνώριση.

(iv) Μη εναρμονισμένοι τομείς

Η Επιτροπή δεν σχεδιάζει τη λήψη μέτρων για τους μη εναρμονισμένους τομείς, οι οποίοι αφορούν, κατά κύριο λόγο, την παροχή υπηρεσιών σε επαγγελματίες (για παράδειγμα την πραγματοποίηση αναλυτικής έρευνας για επενδυτικούς σκοπούς ή την παροχή άλλων ανάλογων πληροφοριών σχετικά με την αγορά). Ενώ δεν υπάρχει εξαντλητικός κατάλογος των άλλων μη εναρμονισμένων τομέων, τα μη εναρμονισμένα αμοιβαία κεφάλαια και ορισμένες μη βασικές δραστηριότητες βάσει της ΟΕΥ απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή. Πρόκειται κυρίως για τους χρηματοοικονομικούς συμβούλους και/ή συμβούλους διαχείρισης χαρτοφυλακίου, τους εμπορομεσίτες, τους διαμεσολαβητές και τους ειδικούς διαπραγματευτές σε αγορές δικαιωμάτων προαίρεσης και συμβολαίων μελλοντικής εκπλήρωσης. Η Επιτροπή θα εξετάσει, με βάση τις εισηγήσεις των κρατών μελών, κατά πόσον υπάρχει ανάγκη περαιτέρω πρωτοβουλιών σ' αυτούς και άλλους μη εναρμονισμένους τομείς.

Επίπεδο III Αναθεώρηση των κανόνων που διέπουν τις συμβάσεις καταναλωτών

Οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες - ιδιαίτερα οι τραπεζικές και οι ασφαλιστικές υπηρεσίες - βασίζονται σε συμβάσεις (για παράδειγμα, οι όροι ενός τραπεζικού δανείου - σταθερό ή κυμαινόμενο επιτόκιο, διάρκεια ή δυνατότητα πρόωρης αποπληρωμής). Οι συμβατικοί όροι, παράλληλα με την τιμή, είναι εκείνοι που καθιστούν ένα προϊόν περισσότερο (ή λιγότερο) ελκυστικό για τους καταναλωτές και επενδυτές. Σύν τω χρόνω, τα κράτη μέλη θέσπισαν διαφορετικούς κανόνες σχετικά με την προστασία των καταναλωτών που επηρεάζουν καθοριστικά τη μορφή της παρεχόμενης χρηματοπιστωτικής υπηρεσίας. Οι υπηρεσίες που είναι αποδεκτές ως κανονικές σε ορισμένα κράτη μέλη (για παράδειγμα, τοκοφόροι τρέχοντες λογαριασμοί) μπορεί να είναι παράνομες σε άλλα. Τέτοιοι κανόνες, εάν δεν είναι αναγκαίοι για την προστασία του γενικού συμφέροντος, παρακωλύουν την εγκαθίδρυση μιας εσωτερικής αγοράς για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες που παρέχονται στο ευρύ κοινό.

Η Επιτροπή θα προβεί σε μια επανεξέταση με στόχο να περιοριστούν στο ελάχιστο οι κίνδυνοι κατακερματισμού της αγοράς λόγω της ύπαρξης πολλών διαφορετικών κανόνων αναγκαστικού δικαίου που διέπουν τις συμβάσεις καταναλωτών¹⁸. Θα πρέπει επομένως εξεταστεί υπό ποιους όρους ο καταναλωτής έχει πρόσβαση στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες προς το ευρύ κοινό που διέπονται από τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους. Όπως και με τους κανόνες εμπορίας, μπορεί να χρειαστεί περαιτέρω σύγκλιση των μέτρων προστασίας των καταναλωτών προκειμένου να συνδυαστεί η ανάγκη μεγαλύτερης ομοιογένειας μεταξύ των εθνικών κανόνων με την ανάγκη διατήρησης της καινοτομίας και της ευρείας επιλογής όσον αφορά τα προϊόντα. Σε μία δυναμική αγορά χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, η αμοιβαία αναγνώριση των βασικών απαιτήσεων πιθανόν να αποτελεί καλύτερη προσέγγιση από την εναρμόνιση των ίδιων των χρηματοπιστωτικών προϊόντων.

Εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφος 4

Μέχρις ότου επιτευχθεί επαρκής σύγκλιση των εθνικών κανόνων, τα κράτη μέλη θα μπορούν, ενδεχομένως, σε ορισμένους τομείς, να εξακολουθήσουν να εφαρμόζουν την εθνική τους νομοθεσία όσον αφορά τους καταναλωτές και τους μικροεπενδυτές. Ωστόσο, η εφαρμογή αυτή θα πρέπει να είναι σύμφωνη με τις παρεκκλίσεις που προβλέπει η οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο, ιδιαίτερα αυτή του άρθρου 3.

Για να διευκολυνθούν τα κράτη μέλη και οι φορείς παροχής υπηρεσιών και να εξασφαλιστεί η τήρηση της οδηγίας, η Επιτροπή προτίθεται να προσδιορίσει τα είδη εκείνα των νομοθετικών διατάξεων στις οποίες τα κράτη μέλη ενδεχομένως επιθυμούν την εφαρμογή της παρέκκλισης. Η Επιτροπή θα ζητήσει σχετικά τη γνώμη των κρατών μελών και των ενδιαφερομένων στη διάρκεια του 2001. Στόχος της διαβούλευσης αυτής είναι να αναλυθούν οι υπάρχουσες αποκλίσεις ως προς τα επίπεδα προστασίας μεταξύ ορισμένων εθνικών διατάξεων τις οποίες ενδεχομένως τα κράτη μέλη θα ήθελαν να εξακολουθήσουν να εφαρμόζουν στις υπηρεσίες που προέρχονται από την υπόλοιπη ΕΕ, και να αξιολογηθούν οι διατάξεις αυτές όσον αφορά την αναλογικότητά τους βάσει του άρθρου 3 (παράγραφοι 4 έως 6).

Η ανάλυση αυτή, οπωσδήποτε, δεν θα είναι νομικά δεσμευτική ούτε θα προδικάζει την ερμηνεία που μπορεί να δοθεί σχετικά από το ΔΕΚ, ούτε θα επηρεάζει τις παρεκκλίσεις που προβλέπει η οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Ωστόσο, θα είναι πολύ χρήσιμη για την αξιολόγηση της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας ορισμένων μέτρων που θα λάβουν ενδεχομένως τα κράτη μέλη βάσει του άρθρου 3, παράγραφοι 4 έως 6. Θα βοηθήσει έτσι τα κράτη μέλη να εντοπίσουν ποιοι, ενδεχομένως, από τους εθνικούς τους κανόνες για την προστασία των καταναλωτών και των μικροεπενδυτών επιθυμούν να εφαρμόζονται στις υπηρεσίες που προέρχονται από την υπόλοιπη ΕΕ, και να ενημερώσουν σχετικά τους φορείς παροχής των υπηρεσιών.

Η ανάλυση αυτή θα γίνει παράλληλα με την εφαρμογή της οδηγίας, τις εξελίξεις της αγοράς, την πρόοδο στην πραγματοποίηση της σύγκλισης και λαμβάνοντας υπόψη την προθεσμία του 2005 που έχει τεθεί για την πλήρη εφαρμογή του σχεδίου δράσης για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

4. ΤΟΜΕΑΣ ΙΙ: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΕΣΩ INTERNET

Στο τμήμα αυτό εξετάζονται ορισμένα πρόσθετα μέτρα (πολλά από τα οποία δεν έχουν νομοθετικό χαρακτήρα) που αποσκοπούν στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών όσον αφορά την παροχή των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών on-line. Τα μέτρα αυτά ανταποκρίνονται σε δύο γενικότερες απαιτήσεις: πρώτον, στην ανάγκη για αποτελεσματικά και ταχεία μέσα προστασίας σε περίπτωση προβλημάτων. Δεύτερον, την ανάγκη να επιλυθούν μία σειρά προβλημάτων που συνδέονται ειδικότερα με τη χρήση των νέων τεχνολογιών, μεταξύ των οποίων η ασφάλεια και η αξιοπιστία των πληρωμών μέσω Internet.

Διασυνοριακά μέσα προστασίας

Οι καταναλωτές πρέπει να διενεργούν με απόλυτη εμπιστοσύνη διασυνοριακές συναλλαγές στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Το ηλεκτρονικό εμπόριο έχει μεταμορφώσει σήμερα τις συναλλαγές. Οι καταναλωτές και οι φορείς παροχής υπηρεσιών από διάφορες χώρες συναλλάσσονται πλέον σε μία ενιαία αγορά. Στις περιπτώσεις διαφορών, έχει θεμελιώδη σημασία η δυνατότητα προσφυγής σε αποτελεσματικά διασυνοριακά μέσα προστασίας. Όλοι οι καταναλωτές πρέπει να έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη στο πλαίσιο της έννομης τάξης ενός κράτους μέλους. Η ενσωμάτωση της σύμβασης των Βρυξελλών σε κοινοτικό κανονισμό¹⁹ θα παρέχει στον καταναλωτή, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, τη δυνατότητα επιλογής του δικαστηρίου στο οποίο θα προσφύγει σε περίπτωση διαφοράς. Ωστόσο, το κόστος μιας δίκης σε σύγκριση με την αξία του προϊόντος ή της υπηρεσίας, ο χρόνος και η προσπάθεια που απαιτεί η προσφυγή στα δικαστήρια, τείνουν να καταστήσουν αυτό το είδος προστασίας έσχατο μέσο προσφυγής. Ως εκ τούτου, για να αποκτήσουν οι καταναλωτές εμπιστοσύνη σε άλλες αγορές εκτός της δικής τους, χρειάζονται την εξασφάλιση ότι σε περίπτωση προβλήματος μπορούν να αναζητήσουν φθηνή, απλή και αποτελεσματική προστασία.

Για τους καταναλωτές εκείνους που δεν επιτυγχάνουν ικανοποίηση από τον ίδιο το φορέα παροχής, είναι απαραίτητο να υπάρχει δυνατότητα διευθέτησης με παρέμβαση τρίτου. Τα εναλλακτικά συστήματα επίλυσης των διαφορών (ΕΕΔ) συνιστούν μια αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος, με την προϋπόθεση ότι τα εν λόγω συστήματα δεν πρέπει να ακυρώνουν τη δυνατότητα προσφυγής σε δικαστήριο. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας ζήτησε την καθιέρωση της ΕΕΔ σε κοινοτικό επίπεδο προκειμένου να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη των καταναλωτών στο ηλεκτρονικό εμπόριο στο πλαίσιο της ΕΕ. Ο ζωτικός ρόλος που διαδραματίζει η ΕΕΔ σε ένα περιβάλλον on-line έχει επίσης αναγνωριστεί και σε διεθνές επίπεδο (για παράδειγμα από τον ΟΟΣΑ και τον Παγκόσμιο Διάλογο των Επιχειρήσεων). Υπάρχουν αρκετά ενθαρρυντικές πρωτοβουλίες ΕΕΔ που προέρχονται από τον ιδιωτικό τομέα (για παράδειγμα από τα Eurochambers, Webtrader, ECODIR, Cybercourt, e-Mediator και ODR.NL).

Η Επιτροπή έχει ήδη ξεκινήσει μία σειρά από πρωτοβουλίες. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται και το **EEJ-NET** (European Extra Judicial Network - Ευρωπαϊκό Εξωδικαστικό Δίκτυο), ένα δίκτυο εθνικών ΕΕΔ που έχει γνωστοποιηθεί στην Επιτροπή ότι εφαρμόζουν ορισμένες βασικές αρχές²⁰ που εγγυώνται την ευθυδικία και την αποτελεσματικότητά τους. Το EEJ-NET προσφέρει ένα σύστημα πληροφόρησης και υποστήριξης που συνδέει τα εθνικά σημεία επαφής που υπάρχουν σε κάθε κράτος μέλος. Αν ένας καταναλωτής έχει μια διαφορά με μια επιχείρηση, μπορεί να απευθυνθεί στο σημείο επαφής και να ζητήσει συμβουλές και υποστήριξη για την υποβολή καταγγελίας στο όργανο που έχει κοινοποιηθεί από τη χώρα όπου βρίσκεται η επιχείρηση. Σε περιπτώσεις διασυνοριακών διαφορών, τα σημεία επαφής θα αντιμετωπίζουν τα προβλήματα που αποθαρρύνουν την επιδίωξη εξώδικου διακανονισμού, όπως οι διαφορετική γλώσσα και η έλλειψη

πληρόφορησης, και εν συνεχεία θα διαβιβάζουν την καταγγελία μέσω του δικτύου στον αρμόδιο φορέα.

Όσον αφορά τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, έχει δημιουργηθεί πρόσφατα το **FIN-NET** (FINancial Services complaints NETwork), ένα ειδικό δίκτυο για την επίλυση των διαφορών που αφορούν χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Συνδέει τα συστήματα για την εναλλακτική επίλυση διαφορών που αφορούν χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες σε εθνικό επίπεδο ώστε να αποτελέσουν ένα κοινοτικό δίκτυο. Σε αντίθεση με του άλλους εμπορικούς κλάδους, υπάρχουν ήδη τέτοια συστήματα σε κάθε κράτος μέλος. Έτσι, το FIN-NET βασίζεται στις γνώσεις και την εμπειρία που υπάρχουν σε εθνικό επίπεδο, χάρις στην παγιωμένη παράδοση όσον αφορά την παροχή εξώδικων λύσεων. Οι καταναλωτές μπορούν να επιδιώξουν έναν διακανονισμό με ευέλικτο τρόπο, ιδιαίτερα μέσω των αρμόδιων φορέων της χώρας τους. Η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ αυτών των φορέων γίνεται ευκολότερα και οι συμμετέχοντες έχουν συμφωνήσει τη θέσπιση διαδικασιών συνεργασίας σε όλη την Ένωση. Παρά τις διαφορές μεταξύ των συστημάτων που συμμετέχουν στο δίκτυο, πρέπει να τηρείται η σύσταση 98/257,²¹ η οποία διατυπώνει τις αρχές που ισχύουν για τους φορείς εξώδικου διακανονισμού των διαφορών καταναλωτών και διασφαλίζει μία δίκαιη και αμερόληπτη διαδικασία ευλόγως ανάλογη με τις διαδικασίες ενώπιον των δικαστηρίων. Η πρακτική καθημερινή συνεργασία στο πλαίσιο του δικτύου βασίζεται σε ένα συναινετικό μνημόνιο μεταξύ των συμμετεχόντων. Στο μνημόνιο αυτό διατυπώνονται οι βασικές αρχές συνεργασίας και το διαδικαστικό πλαίσιο.

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να ενθαρρύνει τη δημιουργία οργάνων προσφυγής σε εθνικό επίπεδο και τη συμμετοχή τους στο FIN-NET. Παράλληλα, η Επιτροπή χρηματοδοτεί ένα πρόγραμμα για την ανάπτυξη μεθοδολογιών on-line για τη χρήση των διασυνοριακών δικτύων προκειμένου να διευκολυνθεί όσο το δυνατόν η πρόσβαση στην ΕΕΔ και να γίνει πιο αποτελεσματική η λειτουργία της.

Ασφαλή συστήματα πληρωμών μέσω του Internet

Η ασφάλεια των ηλεκτρονικών πληρωμών είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου. Σήμερα, η διενέργεια διασυνοριακών πληρωμών μέσω Internet δεν αποτελεί διαδεδομένο, αποτελεσματικό, ασφαλές και φθηνό τρόπο πληρωμής. Οι καταναλωτές δεν έχουν εμπιστοσύνη στην ασφάλεια των πληρωμών μέσω Internet²² - προβληματισμός που ενισχύθηκε λόγω μιας σειράς σοβαρών λαθών κατά την παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών on-line.

Υπάρχουν κοινοτικές διατάξεις που αποσκοπούν στην προστασία του καταναλωτή στον τομέα των ηλεκτρονικών πληρωμών (βλ. πίνακα 2). Οι κάρτες πληρωμής αποτελούν σήμερα το περισσότερο διαδεδομένο μέσο πληρωμής on-line, ενώ άλλες μορφές ηλεκτρονικών πληρωμών είναι τα συστήματα που βασίζονται στο ψηφιακό χρήμα μέσω Internet ("κυβερνοχρήμα") και εκείνα των λογιστικών εγγραφών²³. Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο παρέχει στους καταναλωτές κάποια προστασία, αλλά δεν ανταποκρίνεται σε πολλούς από τους προβληματισμούς που συνδέονται με το εμπόριο on-line στην Κοινότητα²⁴. Το "μωσαϊκό" των εθνικών διατάξεων αυξάνει επίσης τον κίνδυνο νομικού κατακερματισμού της εσωτερικής αγοράς. Χρειάζονται βελτιώσεις όσον αφορά την τεχνική ασφάλεια και δημιουργία ενός νομοθετικού "δικτύου ασφαλείας" για τις περιπτώσεις προβλημάτων στις πληρωμές.

Όσον αφορά την **τεχνική ασφάλεια**, με την πρωτοβουλία της Επιτροπής για την **ηλεκτρονική Ευρώπη**²⁵ προωθείται η χρήση των νέων τεχνολογιών, μεταξύ άλλων ένα σχέδιο δράσης για τις "έξυπνες κάρτες", και προγραμματίζονται περαιτέρω εργασίες σχετικά με τις τεχνικές αναγνώρισης και επαλήθευσης. Δεδομένου ότι οι έξυπνες κάρτες αποτελούν προσωπική ιδιοκτησία, θεωρούνται ιδιωτικές και ασφαλείς και επομένως είναι ένα μέσο κατοχής και μεταφοράς δεδομένων στο οποίο υπάρχει εμπιστοσύνη. Οι έξυπνες κάρτες παρέχουν επίσης πρόσβαση σε ηλεκτρονικές εφαρμογές

και υπηρεσίες. Η προτεινόμενη απόφαση-πλαίσιο για την καταπολέμηση της απάτης και της πλαστογραφίας προτείνει την ποινικοποίηση των δραστηριοτήτων αυτών σε όλη την Ένωση. Σε μία συναφή ανακοίνωση, η Επιτροπή προτείνει μια σειρά μέτρων (μελέτη των χαρακτηριστικών ασφαλείας των νέων μεθόδων πληρωμής για το ηλεκτρονικό εμπόριο, ανταλλαγή πληροφοριών, επιμόρφωση και παροχή εκπαιδευτικού υλικού) για την αποθάρρυνση της απάτης και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών.

Για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών στις ηλεκτρονικές πληρωμές θα χρειασθεί ενδεχομένως η θέσπιση ενός **νομοθετικού πλαισίου** που θα εγγυάται την επιστροφή των χρημάτων σε περίπτωση προβλήματος. Σύμφωνα με το νομοθετικό πλαίσιο των ΗΠΑ, οι μεγαλύτερες εταιρείες καρτών πληρωμής διαδραματίζουν αποφασιστικό ρόλο όσον αφορά την προστασία του καταναλωτή με το λεγόμενο σύστημα του "chargeback"²⁶. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με ελάχιστες εξαιρέσεις, τα συστήματα αυτού του είδους δεν βασίζονται, κατά κανόνα, στην εθνική νομοθεσία, αλλά διέπονται από τη σύμβαση μεταξύ της τράπεζας που εκδίδει την κάρτα και της τράπεζας του εμπόρου σύμφωνα με το σύστημα της εταιρείας της κάρτας. Η απόφαση κατά πόσον θα κινηθεί διαδικασία επιστροφής των χρημάτων (chargeback) μετά από καταγγελία του κατόχου της κάρτας λαμβάνεται από την τράπεζα έκδοσης. Επομένως, δεν υπάρχει στην εσωτερική αγορά μία συνεπής νομική βάση για την θεμελίωση του αιτήματος της επιστροφής των χρημάτων. Αυτό αναμφίβολα εμποδίζει τη λειτουργία του chargeback, ιδίως όσον αφορά τις διασυνοριακές συναλλαγές.

Πίνακας 2: Προστασία του καταναλωτή στον τομέα των πληρωμών

Η σύσταση 97/489/ΕΚ²⁷ αφορά τις συναλλαγές με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής. Περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με την ευθύνη σε περίπτωση συναλλαγών που έγιναν παρά τη βούληση του κατόχου και καλύπτει την ηλεκτρονική μεταφορά χρηματικών ποσών, περιλαμβανομένων των κατ' οίκον τραπεζικών πράξεων (home banking).

Η οδηγία 87/102/ΕΟΚ²⁸ σχετικά με την καταναλωτική πίστη προβλέπει ότι ο καταναλωτής μπορεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις να ασκήσει αξιώσεις έναντι του πιστωτικού φορέα. Δεν εφαρμόζεται στις χρεωστικές κάρτες.

Η οδηγία 97/7/ΕΚ²⁹ προστατεύει τους καταναλωτές όσον αφορά τις εξ αποστάσεως συμβάσεις και προβλέπει ότι έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν την ακύρωση μιας πληρωμής σε περίπτωση που χρησιμοποιηθεί δολίως η κάρτα πληρωμής τους. Ωστόσο, η έκταση της προστασίας που παρέχεται είναι περιορισμένη και έχουν προκύψει γενικότερα ζητήματα σχετικά με τις εξ αποστάσεως πληρωμές. Για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, σχεδιάζεται η χορήγηση ανάλογης προστασίας στο σχέδιο οδηγίας για την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

Οι οδηγίες 2000/28/ΕΚ³⁰ και 2000/46/ΕΚ³¹ σχετικά με το ηλεκτρονικό χρήμα προβλέπουν ότι το ηλεκτρονικό χρήμα μπορεί να εκδίδεται μόνο από εποπτευόμενα ιδρύματα που ανταποκρίνονται σε ορισμένες νομικές και χρηματοοικονομικές προϋποθέσεις, ώστε να υπάρχουν εγγυήσεις τεχνικής ασφάλειας.

Η οδηγία 97/5/ΕΚ³² για τις διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων περιέχει κανόνες σχετικά με την εκτέλεση των διασυνοριακών μεταφορών και τη διαφάνεια των όρων τους.

Η ανακοίνωση για την πρόληψη της απάτης³³, μεταξύ άλλων, ζητά να παρέχεται ασφάλεια του υψηλότερου δυνατού επιπέδου (στο πλαίσιο της οικονομικής βιωσιμότητας) για τα μέσα πληρωμής και θεσπίζει ένα πρόγραμμα δράσης για την πρόληψη της απάτης που περιλαμβάνει διεξοδικά προληπτικά μέτρα με στόχο των περιορισμό της απάτης.

Η προτεινόμενη απόφαση-πλαίσιο³⁴ προτείνει την εναρμόνιση ορισμένων διατάξεων ποινικού δικαίου των κρατών μελών σχετικά με την απάτη και την πλαστογραφία όσον αφορά τα μέσα πληρωμής πλην των μετρητών προκειμένου να αναγνωριστούν ως ποινικά αδικήματα σε όλη την Ένωση και να τιμωρούνται με κατάλληλες κυρώσεις.

Η οδηγία 99/93/EK³⁵ θεσπίζει κανόνες για τη νομική αναγνώριση των ηλεκτρονικών υπογραφών και τις διαδικασίες πιστοποίησης.

Οι οδηγίες 95/46/EK³⁶ και 97/66/EK³⁷ για την προστασία των προσωπικών δεδομένων αφορούν την προστασία των ιδιωτών κατά την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και το δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής ζωής, στο πλαίσιο του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Συνεπώς, απαιτείται επειγόντως η δημιουργία, σε κοινοτικό επίπεδο, ενός νομοθετικού πλαισίου που θα καθιερώνει ένα δικαίωμα επιστροφής των χρημάτων σε περίπτωση συναλλαγών που έγιναν χωρίς τη βούληση του κατόχου ή μη παράδοσης, με ορισμό των σχετικών προϋποθέσεων. Το σύστημα αυτό θα ενισχύεται ενδεχομένως από ορισμένα μη νομοθετικά μέτρα, με τα οποία θα καθορίζονται οι στόχοι και το πλαίσιο βάση των οποίων θα αποφασισθεί από τον κλάδο ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος για την τήρηση των υποχρεώσεών του, για παράδειγμα με βάση τα υπάρχοντα συστήματα chargeback. Θα πρέπει να υπάρξει ενεργή συμμετοχή του κλάδου των πληρωμών (ιδίως εφόσον υπάρχει πρόβλημα με την ίδια την πληρωμή - λάθος επεξεργασίας ή δόλια χρήση του μέσου πληρωμής στο Internet). Επίσης ο κλάδος πρέπει να συμμετέχει στην επίλυση διαφορών μεταξύ του καταναλωτή και του εμπόρου σχετικά με τη μη παράδοση (αλλά όχι με την ποιότητα) του προϊόντος ή της υπηρεσίας για την οποία έχει ήδη πληρώσει ο καταναλωτής. Οι υποχρεώσεις εκείνων που συμμετέχουν στη διαδικασία της πληρωμής πρέπει επίσης να διατηρούνται σε ένα ελάχιστο επίπεδο. Για να ελαχιστοποιηθεί η κατάχρηση των συστημάτων επιστροφής χρημάτων, τα συστήματα αυτά πρέπει να παρέχουν τη δυνατότητα στους εμπόρους ενός κράτους μέλους να επαληθεύουν την ταυτότητα των καταναλωτών σε ένα άλλο κράτος μέλος.

5. ΤΟΜΕΑΣ ΙΙΙ: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ

Η νομοθετική σύγκλιση των κανονιστικών απαιτήσεων και η εφαρμογή τους στην εσωτερική αγορά έχει βασισθεί σε ένα διεξοδικό σύστημα συναινετικών μνημονίων μεταξύ των εθνικών αρχών εποπτείας του χρηματοπιστωτικού τομέα καθώς και στη συνεργασία, είτε διμερή είτε μέσω των υφισταμένων κοινοτικών επιτροπών³⁸. Οι ρυθμίσεις αυτές αποτελούν τη βάση της προληπτικής εποπτείας στην εσωτερική αγορά χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Οι εποπτικές αρχές της χώρας υποδοχής βασίζονται ολοένα και περισσότερο στις αντίστοιχες της χώρας εγκατάστασης του φορέα παροχής της υπηρεσίας όσον αφορά τον έλεγχο της παροχής των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών στην πηγή. Οι αλλαγές που προκύπτουν από το ηλεκτρονικό εμπόριο απαιτούν αυστηρότερο έλεγχο και κατάλληλη προσαρμογή των ρυθμίσεων αυτών, ούτως ώστε να εξακολουθήσουν να ανταποκρίνονται στο στόχο της ολοένα μεγαλύτερης ολοκλήρωσης των χρηματοπιστωτικών αγορών. Πράγματι, στην ενδιάμεση έκθεση της ομάδας Lamfalussy³⁹ προτείνονται ορισμένες θεσμικές αλλαγές στη διαδικασία θέσπισης κανόνων και στην εφαρμογή τους, προκειμένου να προσαρμοστούν στις ταχείες εξελίξεις των αγορών.

Ευθύνη της προληπτικής εποπτείας και εφαρμοστέο πλαίσιο

Ο οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο δεν επιφέρει μεταβολές στις ισχύουσες ρυθμίσεις για την προληπτική εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Η οδηγία αναθέτει την ευθύνη της εφαρμογής των κανόνων αυτών στις δημόσιες αρχές της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο φορέας παροχής της υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας⁴⁰. Κατά κανόνα, αυτή συμπίπτει με τη "χώρα υποδοχής", όπως ορίζεται στις οδηγίες για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Για τον ασφαλιστικό τομέα, το ισχύον σύστημα εποπτείας δεν επηρεάζεται από την παρέκκλιση του άρθρου 3, παράγραφοι 1 και 2. Για τις τραπεζικές και επενδυτικές υπηρεσίες, αντίθετα, η εγκατάσταση, όπως ορίζεται στην οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο, μπορεί να μην είναι σε όλες τις περιπτώσεις η ίδια χώρα με τη "χώρα υποδοχής" κατά την έννοια των κατά τομείς οδηγιών.

Αυτό ισχύει όσον αφορά τον τρόπο εποπτείας των υποκαταστημάτων. Παρόλο που η οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο αναθέτει την ευθύνη για την εφαρμογή των κανόνων στις αρχές της χώρας εγκατάστασης του φορέα παροχής της υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας, για τα υποκαταστήματα δεν επηρεάζεται η μεταβίβαση αρμοδιοτήτων μεταξύ των κρατών μελών, που διέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία περί χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Έτσι, η μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από τη χώρα υποδοχής στη χώρα καταγωγής (για παράδειγμα όσον αφορά τις άδειες λειτουργίας, τον προληπτικό έλεγχο, την εγγύηση των καταθέσεων και την εποπτεία των υποκαταστημάτων) εξακολουθεί να ισχύει πλήρως. Συνεπώς, σύμφωνα με τη μεταβίβαση αρμοδιοτήτων που έχει γίνει ρητά κατά το παρελθόν από τις κατά τομείς κοινοτικές οδηγίες, ο προληπτικός έλεγχος των υποκαταστημάτων παραμένει στη "χώρα καταγωγής", όπως ορίζεται από τις κατά τομείς κοινοτικές οδηγίες.

Εποπτεία των σχέσεων μεταξύ εταιρείας και πελάτη

Σε κοινοτικό επίπεδο, οι αρχές εποπτείας του ασφαλιστικού και του τραπεζικού τομέα ασχολούνται κυρίως με ζητήματα προληπτικής εποπτείας. Η αρμοδιότητα για την εξέταση των καταγγελιών που προκύπτουν από τη σχέση εταιρείας/πελάτη ανήκει συνήθως στον συνήγορο του πολίτη τον υπεύθυνο για τα τραπεζικά και ασφαλιστικά θέματα. Τα όργανα εποπτείας των αγορών κινητών αξιών ή οι εξουσιοδοτημένες αρχές ασκούν τις αρμοδιότητές τους και όσον αφορά τους κανόνες συμπεριφοράς που διέπουν τη σχέση των επιχειρήσεων με τους πελάτες τους. Πρέπει να αναπτυχθεί μία συνεκτική στρατηγική για την αντιμετώπιση των διασυνοριακών συναλλαγών: η αρμοδιότητα όσον αφορά τους κανόνες και την εφαρμογή τους θα πρέπει όλο και περισσότερο να

μεταβιβάζεται στη χώρα καταγωγής του φορέα παροχής της υπηρεσίας. Ωστόσο, παράλληλα με τη διαδικασία αυτή, θα εξακολουθήσουν να ισχύουν οι διαδικασίες ελέγχου της τήρησης των κανόνων συμπεριφοράς των επιχειρήσεων στις διασυνοριακές συναλλαγές. Οι κανόνες αυτοί θα πρέπει επίσης να προσαρμοστούν, όπως προβλέπει η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με το άρθρο 11 της οδηγίας για τις επενδυτικές υπηρεσίες.

Διαδικασίες γνωστοποίησης

Θα απαιτηθεί ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των δημόσιων αρχών για την εξασφάλιση αποτελεσματικού ελέγχου των διασυνοριακών υπηρεσιών on-line. Το άρθρο 19 της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο αποσκοπεί στη δημιουργία κατάλληλου πλαισίου για τη συνεργασία αυτή: τα κράτη μέλη πρέπει να διαθέτουν τα απαιτούμενα μέσα για να ελέγχουν στην πηγή την παροχή όλων των διασυνοριακών υπηρεσιών ηλεκτρονικού εμπορίου (περιλαμβανομένων και των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών). Το άρθρο 19 επίσης προβλέπει τη διαβίβαση πληροφοριών μεταξύ των δημόσιων αρχών σχετικά με τη διασυνοριακή παροχή αυτών των υπηρεσιών, συμπληρώνοντας έτσι τις διαδικασίες συνεργασίας που προβλέπουν ορισμένες κατά τομείς οδηγίες. Η Επιτροπή θα συζητήσει με τα κράτη μέλη τις πρακτικές λεπτομέρειες της συνεργασίας που προβλέπει το άρθρο 19 ώστε να εξασφαλιστεί αποτελεσματικός έλεγχος των διασυνοριακών συναλλαγών on-line στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Ωστόσο, αναμένεται ότι η ανάγκη διαδικασιών γνωστοποίησης θα περιοριστεί με τη σύγκλιση των εθνικών κανόνων. Η χρησιμότητα και η μορφή των διαδικασιών γνωστοποίησης θα εξεταστούν στο πλαίσιο της επισκόπησης που θα πραγματοποιηθεί το 2003.

Ξέπλυμα χρημάτων

Βάσει του κοινοτικού δικαίου, όσον αφορά το ξέπλυμα χρημάτων σε διασυνοριακό επίπεδο, υιοθετείται το σύστημα ελέγχου από τη χώρα υποδοχής⁴¹. Σε περίπτωση συναλλαγών on-line, είναι πιο δύσκολη η τήρηση των σχετικών διατάξεων και συνεπώς, όπως αναγνωρίζεται και στην πρόταση της Επιτροπής για αναθεώρηση της οδηγίας σχετικά με την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, υπάρχει μεγαλύτερος κίνδυνος λόγω της απουσίας απευθείας προσωπικής επαφής. Πράγματι, αρκετά κράτη μέλη επιβάλλουν στους φορείς παροχής των υπηρεσιών να ζητούν έγγραφα τεκμήρια από τους υποψήφιους καταθέτες και σε ορισμένες περιπτώσεις να τους συναντούν προσωπικά.

Υπάρχει επομένως επείγουσα ανάγκη εξέτασης των κινδύνων που συνδέονται με τις on-line και διασυνοριακές συναλλαγές. Οι ψηφιακές υπογραφές και άλλες τεχνικές διαπίστωσης της ταυτότητας και επαλήθευσης θα συμβάλουν ασφαλώς στην επίλυση αυτών των προβλημάτων. Η Επιτροπή θα συζητήσει με τα κράτη μέλη και τους άλλους ενδιαφερόμενους τους κινδύνους αυτούς στο πλαίσιο κυρίως της επιτροπής επαφών για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και την ομάδα διεθνούς χρηματοοικονομικής δράσης.

Χαρακτηριστικά κινδύνου όσον αφορά την προληπτική εποπτεία

Η εμφάνιση νέων χαρακτηριστικών κινδύνου στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, που συνδέεται με τις μορφές ηλεκτρονικού εμπορίου που χρησιμοποιούνται στον κλάδο αυτό, αποτέλεσε το έναυσμα για την επεξεργασία των ζητημάτων προληπτικής εποπτείας από διάφορους φορείς. Ένα σημαντικό μέρος των κινδύνων αυτών δεν ανήκει στις γνωστές κατηγορίες κινδύνων τους σχετικούς με τις πιστώσεις, την αγορά, τα επιτόκια και τις ασφαλίσσεις. Οι ρυθμιστικές και εποπτικές αρχές εξετάζουν επί του παρόντος μια σειρά ζητημάτων μεταξύ των οποίων και τα αναφερόμενα στον πίνακα 3.

Προβλήματα που προκύπτουν από οποιονδήποτε κίνδυνο συνδεδεμένο με την παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών on-line ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις από νομική άποψη και να είναι επιζήμια για την καλή φήμη των ιδρυμάτων. Οι κίνδυνοι αυτοί δεν είναι νέοι, αλλά το σχετικό μέγεθός τους αυξάνεται λόγω της μεγαλύτερης εξάρτησης από την τεχνολογία. Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, υπάρχει τακτικός έλεγχος και διεξάγονται εργασίες σε κοινοτικό και διεθνές επίπεδο. Η πραγματοποιούμενη σήμερα αναθεώρηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων εξασφαλίζει μία σαφέστερη κατανόηση της φύσης και του μεγέθους των εν λόγω κινδύνων και θα ληφθεί υπόψη κατά τη σύνταξη της νέας οδηγίας για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις όσον αφορά τα πιστωτικά ιδρύματα και τις εταιρείες επενδυτικών υπηρεσιών. Για παράδειγμα, η λεγόμενη αναθεώρηση του περιθωρίου φερεγγυότητας II θα περιλαμβάνει μία εκτεταμένη αναθεώρηση της συνολικής χρηματοοικονομικής θέσης της ασφαλιστικής επιχείρησης. Η αναθεώρηση αυτή δεν θα περιορίζεται στις παραδοσιακές απαιτήσεις όσον αφορά το περιθώριο φερεγγυότητας, αλλά θα λαμβάνονται πλήρως υπόψη και οι νέοι κίνδυνοι που δημιουργεί το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Πίνακας 3

- **Στρατηγικά ζητήματα:** Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή των στρατηγικών που συνδέονται με το Internet θα πρέπει να μελετηθούν σωστά από τα διοικητικά στελέχη της επιχείρησης και να κατανοηθούν οι συνέπειές τους.
- **Αυξανόμενη χρήση της τεχνολογίας:** Τα νέα συστήματα συνήθως ενσωματώνονται στα ήδη υπάρχοντα ή στα συστήματα τρίτων. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα πρέπει να έχουν εμπιστοσύνη στα συστήματα που παρέχονται από τρίτους, δεδομένου ότι αυτοί θα αναλάβουν την ευθύνη για τον έλεγχο και τη διαχείριση της παροχής των υπηρεσιών. Η αλληλεπίδραση μεταξύ των συστημάτων δημιουργεί επίσης ζητήματα ακεραιότητας των δεδομένων που λαμβάνονται και διαβιβάζονται.
- **Ασφάλεια:** Πρέπει να δοθούν εγγυήσεις για την ασφάλεια των ηλεκτρονικών διαύλων διαβίβασης και των πληροφοριών που έχουν αποθηκευτεί στο εσωτερικό τους. Τα δεδομένα των πελατών πρέπει να προστατεύονται. Πρέπει επίσης να αντιμετωπιστούν οι απειλές που προέρχονται από την ηλεκτρονική πειρατεία ή από επιθέσεις που παραλύουν τη λειτουργία του συστήματος ("denial of service"). Η αυξανόμενη χρήση της αυτοματοποιημένης διαχείρισης ("straight through processing") πρέπει να συνδυάζεται με νέα μέσα ανίχνευσης και διόρθωσης των σφαλμάτων.
- **Διαθεσιμότητα:** Χρειάζονται μέτρα, ιδίως σχέδια αντιμετώπισης έκτακτων προβλημάτων, για την αποφυγή των διακοπών λειτουργίας του συστήματος ("system downtime") λόγω περιορισμένης χωρητικότητας, των επιθέσεων που παραλύουν την παροχή της υπηρεσίας ("denial of service") ή τεχνικών προβλημάτων. Οι φορείς παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών πρέπει να έχουν επίγνωση της διάστασης που υπάρχει μεταξύ των προσδοκιών του πελάτη και των παροχών που είναι στην πραγματικότητα σε θέση να τους εξασφαλίσουν.
- **Εξωτερικοί συνεργάτες:** η ολοένα μεγαλύτερη προσφυγή σε φορείς παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας και το χαμηλό κόστος των "έτοιμων" λύσεων καθιστά την παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών on-line σχετικά φθηνή. Τα ρυθμιζόμενα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα πρέπει να αξιολογούν την ποιότητα και τη βιωσιμότητα των εξωτερικών φορέων παροχής υπηρεσιών, οι οποίοι μπορεί να έχουν ελλιπή γνώση του ρυθμιζόμενου περιβάλλοντος παροχής των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Ένα ζήτημα που χρειάζεται επίσης ιδιαίτερη προσοχή είναι η εκ μέρους τρίτων χρήση των δεδομένων των πελατών.

6. ΕΠΟΜΕΝΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Τα μέτρα που περιγράφονται στην παρούσα ανακοίνωση πρέπει να εφαρμοστούν ταχύτατα, προκειμένου να τηρηθεί η προθεσμία του 2005 που έχει θέσει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας για την εγκαθίδρυση μιας ενοποιημένης αγοράς στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες προς το ευρύ κοινό.

Η Επιτροπή θα αρχίσει αμέσως συζητήσεις με τους εμπειρογνώμονες των κρατών μελών προκειμένου να συγκεντρώσει πληροφορίες σχετικά με τις εθνικές διατάξεις περί χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, με βάση τις οποίες θα πραγματοποιήσει την ανάλυσή της σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφοι 4 έως 6 της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Θα κληθούν επίσης να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους και τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, ιδιαίτερα οι οργανώσεις εκπροσώπησης του κλάδου και των καταναλωτών.

Θα γίνουν εκτεταμένες διαβουλεύσεις προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον είναι ενδεχομένως αναγκαία περαιτέρω εναρμόνιση και να εξεταστούν οι εθνικοί κανόνες προστασίας των καταναλωτών στο πλαίσιο των συμβάσεων που συνάπτουν, ώστε να αναζητηθούν τρόποι για την ελεύθερη παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών προς το ευρύ κοινό σε όλη την Κοινότητα, σε ένα πλαίσιο ασφάλειας δικαίου, με μεγαλύτερες δυνατότητες επιλογής και χαμηλότερες τιμές.

Τα ζητήματα ελέγχου και προληπτικής εποπτείας που τίγονται στην ανακοίνωση θα υποβληθούν στις αρμόδιες επιτροπές χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, ιδίως, για την παρακολούθηση και την αντιμετώπιση των ενδεχόμενων νέων κινδύνων που μπορεί να προκύψουν στο ηλεκτρονικό περιβάλλον των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

Μετά την πρόσφατη έναρξη λειτουργίας του FIN-NET, του κοινοτικού δικτύου για την εναλλακτική επίλυση των διαφορών, η Επιτροπή προτίθεται να διοργανώνει τακτικές συναντήσεις μεταξύ των μελών του δικτύου, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα φόρουμ ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειριών.

Οι προτάσεις σχετικά με τις πληρωμές μέσω Internet θα συζητηθούν αρχικά στις ομάδες εργασίας για τα συστήματα πληρωμών. Με βάση τις συζητήσεις αυτές, η Επιτροπή θα διατυπώσει προτάσεις νέων ενεργειών, στο πλαίσιο της έκθεσης που πρόκειται να υποβάλει στο τέλος του έτους προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

1 COM (1999) 232, 11.5.1999.
2 COM(2000) 888, 29.12.2000.
3 COM(97) 157, 16.4.1997.
4 Οδηγία 2000/31/ΕΚ για ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του
ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά, ΕΕ L 178, 17.7.2000, σ. 1-16.
5 Ορίζεται ως οποιαδήποτε υπηρεσία που συνήθως παρέχεται αντί αμοιβής, με ηλεκτρονικά μέσα εξ
αποστάσεως και κατόπιν προσωπικής επιλογής ενός αποδέκτη υπηρεσιών.
6 COM(2000) 729, 15.11.2000.
7 COM (1999) 385, 23.7.1999.
8 Ο ορισμός της εγκατάστασης στην οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο βασίζεται στη συνθήκη και τη
νομολογία του Δικαστηρίου. Συνεπώς, ένας φορέας παροχής υπηρεσιών είναι εγκατεστημένος σε κράτος
μέλος, εάν ασκεί πράγματι οικονομική δραστηριότητα χρησιμοποιώντας μια σταθερή εγκατάσταση για
απεριόριστο χρονικό διάστημα. Δεδομένου ότι δεν αποτελούν ευρωπαϊκές εταιρείες κατά την έννοια του
άρθρου 48 της Συνθήκης, τα υποκαταστήματα μη ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στην ΕΕ δεν εμπίπτουν στο πεδίο
του ορισμού αυτού.
9 Στο σημείο 11 της αιτιολογικής σκέψης της οδηγίας ορίζεται ότι η οδηγία δεν θίγει το επίπεδο προστασίας που
θεσπίζεται με οδηγίες, όπως την οδηγία για την παραπλανητική διαφήμιση (οδηγία 84/450/ΕΟΚ του
Συμβουλίου, ΕΕ L 250, 19.9.1984, σ.17-20, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 97/55/ΕΚ του Κοινοβουλίου
και του Συμβουλίου, ΕΕ L 151, 18.6.1999, σ 40.), την οδηγία σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των
συμβάσεων (οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, ΕΕ L 95, 21.4.1993, σ. 29-34), τις οδηγίες για την
καταναλωτική πίστη (οδηγία 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου, ΕΕ L 278, 11.10.1988, σ. 33, όπως τροποποιήθηκε
τελευταία από την οδηγία 98/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ΕΕ L 101, 1.4.1998,
σ. 17-23) ή τη μελλοντική οδηγία για την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.
10 Ο φορέας παροχής υπηρεσιών οφείλει να συμμορφώνεται με ορισμένες διατάξεις όσον αφορά την ανάληψη
δραστηριότητας παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας (προσόντα, άδειες, κλπ.) ή την άσκηση
δραστηριότητας παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας (ποιότητα ή περιεχόμενο της υπηρεσίας,
διαφήμιση, συμβάσεις, ευθύνη του φορέα παροχής υπηρεσιών). Οι απαιτήσεις αυτές δεν ισχύουν για τις
υπηρεσίες που δεν παρέχονται με ηλεκτρονικά μέσα.
11 Άρθρο 30 και τίτλος IV της οδηγίας 92/49 ΕΟΚ, (ΕΕ L 311, 14.11.1997, σ. 42), τίτλος IV της οδηγίας 92/96
ΕΟΚ, (ΕΕ L 311, 14.11.1997, σ. 43), άρθρα 7 και 8 της οδηγίας 88/357 ΕΟΚ, (ΕΕ L 172, 4.7.1988, σ. 1) και
άρθρο 4 της οδηγίας 90/619 ΕΟΚ, (ΕΕ L 330, 29.11.1990, σ. 50-61). Οι παρεκκλίσεις αυτές δικαιολογούνται
από το γεγονός ότι οι ανωτέρω διατάξεις προβλέπουν ρητά ότι η εφαρμοστέα νομοθεσία σε μια σύμβαση είναι
εκείνη της χώρας όπου βρίσκεται ο κίνδυνος. Ωστόσο, οι παρεκκλίσεις αυτές αφορούν μόνο τις
δραστηριότητες των ασφαλιστικών εταιρειών που καλύπτονται από τις σχετικές οδηγίες και όχι τις
δραστηριότητες των ασφαλιστικών διαμεσολαβητών που κατά συνέπεια - όσον αφορά τις δραστηριότητές
τους on-line - καλύπτονται από τη ρήτρα εσωτερικής αγοράς της οδηγίας.
12 Άρθρο 44, παράγραφος 2 της οδηγίας 85/611 ΕΟΚ, ΕΕ L 375, 31.12.1985, σ. 3-18. Η παρέκκλιση αυτή
δικαιολογείται από το γεγονός ότι η ερμηνεία του άρθρου 44, παράγραφος 2 θα μπορούσε να οδηγήσει σε
συγκρούσεις με την οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο.
13 Ιδρύματα για τα οποία τα κράτη μέλη έχουν εφαρμόσει μία από τις παρεκκλίσεις που προβλέπει το άρθρο 8,
παράγραφος 1 της οδηγίας 2000/46 /ΕΚ, ΕΕ L 275, 27.10.2000, σ. 39-43).
14 Υπενθυμίζεται ότι οι γενικές παρεκκλίσεις από τη ρήτρα εσωτερικής αγοράς, που απαριθμούνται στο
παράρτημα, έχουν διττό αποτέλεσμα: Αφενός επιτρέπουν στα κράτη μέλη να λαμβάνουν μέτρα σύμφωνα με
το κοινοτικό δίκαιο έναντι υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας που προέρχονται από το εξωτερικό και
παρέχονται μέσω ιστοθέσεων από φορείς εγκατεστημένους σε άλλα κράτη μέλη. Αφετέρου, συνεπάγονται ότι
το κράτος μέλος όπου είναι εγκατεστημένος ο φορέας παροχής της υπηρεσίας δεν είναι υποχρεωμένο να
εξασφαλίζει την προστασία των καταναλωτών στα άλλα κράτη μέλη όπου είναι προσιτή και μπορεί να γίνει
αποδεκτή η υπηρεσία. Πράγματι, μία παρέκκλιση από την αρχή της εσωτερικής αγοράς επιτρέπει στα κράτη
μέλη να θεσπίζουν "εξωχώρια καθεστώτα" και να εφαρμόζουν λιγότερο προστατευτικές διατάξεις για τις
συναλλαγές με πελάτες από άλλα κράτη μέλη (σε σύγκριση με τις συναλλαγές με τους εγχώριους πελάτες).
15 Η εν λόγω υπηρεσία πρέπει να βλέπει έναν από τους στόχους γενικού συμφέροντος που απαριθμούνται στην
παράγραφο 4, και ιδίως για το στόχο της προστασίας των καταναλωτών, περιλαμβανομένων των επενδυτών, ή
τουλάχιστον να συνιστά σοβαρό κίνδυνο που απειλεί να βλάψει τους στόχους αυτούς. Το μέτρο που λαμβάνει
το κράτος μέλος πρέπει να σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας. Το κράτος μέλος πρέπει πρώτα να ζητά
από το κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο φορέας παροχής της υπηρεσίας να λάβει μέτρα και το
τελευταίο είτε να μην έλαβε τα μέτρα αυτά είτε να ήσαν ανεπαρκή. Τέλος, το κράτος μέλος πρέπει να έχει
γνωστοποιήσει στην Επιτροπή την πρόθεσή του να λάβει μέτρα. Οι τελευταίες αυτές προϋποθέσεις μπορούν

να παρακαμφθούν σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Στην περίπτωση αυτή το μέτρο πρέπει να γνωστοποιηθεί στην Επιτροπή το ταχύτερο δυνατόν. Η Επιτροπή πρέπει να εξετάσει κατά πόσο το εν λόγω μέτρο συμβιβάζεται με το κοινοτικό δίκαιο το ταχύτερο δυνατόν και, εφόσον καταλήξει στο συμπέρασμα ότι είναι ασυμβίβαστο, ζητά από το εν λόγω κράτος μέλος να μην λάβει το προτεινόμενο μέτρο ή να παύσει επειγόντως την εφαρμογή του.

16 Κυριότερες περιπτώσεις: εφαρμογή των κανόνων για την αποφυγή της σύγκρουσης συμφερόντων με τα υποκαταστήματα (άρθρο 10, 5η περίπτωση)· εφαρμογή των κανόνων συμπεριφοράς των επιχειρήσεων σύμφωνα με το γενικό συμφέρον (πρβλ. COM(2000)722, 14.11.2000)· διαφήμιση των επενδυτικών υπηρεσιών βάσει του άρθρου 13· κανόνας "συγκέντρωσης των συναλλαγών" σύμφωνα με τον οποίο μπορεί να επιβληθεί στις επιχειρήσεις υποχρέωση να διενεργούν ορισμένες συναλλαγές σε μια τοπική "οργανωμένη αγορά", υποχρεώσεις υποβολής περιοδικών εκθέσεων (άρθρο 19, παράγραφος 1)· διακριτική ευχέρεια της αρμόδιας αρχής της χώρας υποδοχής να επιβάλει συμμόρφωση με τις απαιτήσεις που ισχύουν σ' αυτήν (άρθρο 19, παράγραφοι 2 έως 8).

17 COM(2000) 722, 14.11.2000.

18 Παρόλο που ορισμένες ασφαλιστικές υπηρεσίες, για παράδειγμα τα συστήματα υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης, η σύνδεση με το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο μπορεί να είναι τόσο περίπλοκη ώστε να χρειάζεται να γίνει ειδική προσαρμογή των σχετικών προϊόντων στους υποχρεωτικούς κανόνες που ισχύουν σε κάθε εθνική αγορά.

19 Κανονισμός του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ L 12, 16.1.2001, σ. 1-23..

20 Οι επτά βασικές αρχές που διέπουν τις ΕΕΔ που είτε προτείνουν είτε επιβάλλουν την έκδοση απόφασης αναφέρονται στη σύσταση 98/257/ΕΚ της Επιτροπής, ΕΕ L 115, 17.4.1998, σ. 31) σχετικά με τις αρχές που διέπουν τα αρμόδια όργανα για την εξώδικη επίλυση των διαφορών κατανάλωσης.

21 Σύσταση (98/257/ΕΚ, ΕΕ L 115, 17.4.1998, σ. 31)) της Επιτροπής σχετικά με τις αρχές που διέπουν τα αρμόδια όργανα για την εξώδικη επίλυση των διαφορών κατανάλωσης.

22 Σε μία πρόσφατη έρευνα του Ευρωβαρομέτρου (Ευρωβαρόμετρο 52: Καταναλωτές και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες) αναφέρεται ότι το 80% των καταναλωτών δεν έχει εμπιστοσύνη στη χρήση των νέων τεχνολογιών πληρωμής. Επιπλέον, σύμφωνα με εκτιμήσεις του κλάδου, ενώ η χρήση καρτών πληρωμής on-line αντιπροσωπεύει μόνο το 2% του συνόλου των συναλλαγών με κάρτα, αντιστοιχεί και σε πάνω από το ήμισυ των σχετικών καταγγελιών.

23 Οι πληρωμές με λογιστική εγγραφή δεν δημιουργούν μείζονα πρακτικά προβλήματα, αλλά περιορίζονται κυρίως στις μεταφορές χρέωσης/πίστωσης μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών σε εθνικό επίπεδο. Νέες μορφές ηλεκτρονικών πληρωμών, όπως οι πληρωμές που βασίζονται στο Electronic Bill Presentment (EBPP) ή το WAP έχουν αρχίσει να εμφανίζονται σε εθνικό επίπεδο, αλλά πρέπει να λειτουργήσουν και σε διασυνοριακό πλαίσιο όπως αρμόζει στη χωρίς σύνορα φύση του ηλεκτρονικού εμπορίου. Η χρήση ηλεκτρονικού χρήματος στο Internet δεν είναι ακόμη σημαντική, ιδίως στις διασυνοριακές πληρωμές. Προς το παρόν, το "κυβερνοχρήμα" διαδραματίζει ασήμαντο ρόλο. Ένας ριζικότερος και διεξοδικότερος "ανασχεδιασμός των συστημάτων πληρωμής για τον ηλεκτρονικό κόσμο" παρουσιάζεται στο έγγραφο εργασίας αριθ. 17/2000 της Τράπεζας της Φινλανδίας.

24 Ορισμένες εθνικές διατάξεις ισχύουν σε εσωτερικό επίπεδο αλλά όχι σε διασυνοριακό· υπάρχουν αποκλίσεις εθνικές προσεγγίσεις στο ζήτημα του αμετάκλητου χαρακτήρα των πληρωμών· ορισμένες διατάξεις ισχύουν για τις πιστωτικές κάρτες αλλά όχι για τις χρεωστικές.

25 Η πρωτοβουλία "Ηλεκτρονική Ευρώπη" αποτελεί ένα διετές πρόγραμμα δράσης με στόχο την παροχή πρόσβασης σε όλους τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις υπηρεσίες και εφαρμογές που βασίζονται στις τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών (ΤΠΕ).

26 Εάν ο έμπορος δεν απαντήσει στην καταγγελία του καταναλωτή, ο εκδότης της κάρτας επιστρέφει στον καταναλωτή τα χρήματά του. Εν συνεχεία ο εκδότης της κάρτας και ο αποδέκτης της (κατά κανόνα η τράπεζα του εμπόρου) προβαίνουν σε διακανονισμό με εσωτερικές διαδικασίες. Ο κλάδος των καρτών πληρωμής έχει θεσπίσει μία σειρά όρων από τους οποίους εξαρτάται η εν λόγω επιστροφή των χρημάτων και που εξασφαλίζουν την, κατ' ελάχιστον, ικανοποίηση των δικαιωμάτων του καταναλωτή βάσει του νόμου. Το σύστημα αυτό επίσης προβλέπει και το ενδεχόμενο ο έμπορος να διαφωνεί με τον ισχυρισμό του καταναλωτή. Στην απλούστερη μορφή του, το σύστημα chargeback αποτελεί ένα γρήγορο και αποτελεσματικό μηχανισμό επιστροφής των χρημάτων του καταναλωτή.

27 Σύσταση 97/489/ΕΚ, ΕΕ L 208, 02.08.1997, σ. 52.

28 Οδηγία 87/102/ΕΕΚ, ΕΕ L 278, 11.10.1988, σ. 33.

29 Οδηγία 97/7/ΕΚ, ΕΕ L 144, 04.06.1997, σ. 19-27.

30 Οδηγία 2000/28/ΕΚ, ΕΕ L 275, 27.10.2000, σ. 37-38.

31 Οδηγία 2000/46/ΕΚ, ΕΕ L 275, 27.10.2000, σ. 39-43.

32 Οδηγία 97/5/ΕΚ, ΕΕ L 307, 02.12.1999, σ. 63.

-
- 33 Γραπτή διαδικασία (2001) 03.
34 COM(1999) 438, 28.12.1999.
35 Οδηγία 99/93/EC, ΕΕ L 13, 19.01.2000, σ. 12-20.
36 Οδηγία 95/46/EC, ΕΕ L 281, 23.11.95, σ31-50.
37 Οδηγία 97/66/EC, ΕΕ L 24, 30.01.98, σ. 1-8.
38 Π.χ.: Ομάδα επαφών, FESCO, Διάσκεψη των αρχών εποπτείας ασφαλίσεων και συγγενείς επιτροπές - Συμβουλευτική Επιτροπή Τραπεζικών Θεμάτων, Εποπτικές αρχές για τις αγορές κινητών αξιών και Επιτροπή Ασφαλιστικών Θεμάτων.
39 Στις 17 Ιουλίου 2000, η ECOFIN έδωσε εντολή σε μια "επιτροπή σοφών", υπό την προεδρία του βαρόνου Alexandre Lamfalussy να μελετήσει τις εξελίξεις στις κοινοτικές αγορές κινητών αξιών.
40 Ως εγκατεστημένος φορέας παροχής υπηρεσιών ορίζεται ο φορέας ο οποίος ασκεί ουσιαστικώς μία οικονομική δραστηριότητα μέσω μιας μόνιμης εγκατάστασης για αόριστη χρονική διάρκεια. Η παρουσία και η χρήση των τεχνικών μέσων και των τεχνολογιών που απαιτούνται για την παροχή της υπηρεσίας δεν συνιστούν εγκατάσταση του φορέα.
41 Ωστόσο, στην περίπτωση των υποκαταστημάτων, ισχύουν οι κανόνες της χώρας στην οποία είναι εγκατεστημένο το υποκατάστημα.